

Lördagen den 28 Mars.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 20 och 21 innevarande månad.

§ 2.

Skedde föredragning af Stats-Utskottets utlåtande N:o 19, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel.

Rörande *1:sta punkten* yttrade

Herr Gumælius: Jag hoppas att Kammaren icke skall illa upptaga, att jag här kommer att yttra några ord i afseende å en del af denna punkt utan att dock sluta med annat yrkande, än om bifall till Stats-Utskottets förslag. Det gäller icke något synnerligen betydligt anslag, men den sak, hvarom jag vill tala, har jag ansett i och för sig ega en mycket större betydighet. Jag åsyftar nemligen det anslag å 3,000 kronor, som Kongl. Maj:t begärt till aflönande af en inspektör för kontrollen öfver enskilda banker och kreditanstalter.

Utskottet har tillstyrkt anslaget hvad siffran beträffar, men strukit ut "inspektören" såsom en särskild, på stat uppförd tjänsteman, i det Utskottet anvisat dessa 3,000 kronor på extra stat "för kontrollen öfver enskilda banker och kreditanstalter." Utskottets skäl äro mycket kortfattadt antydda, och man torde få mera tänka sig än man kan läsa dem. Jag skall icke heller uppehålla mig vid att söka efter dem; jag tror det kan bjudas goda skäl såväl för att nu inrätta en inspektörstjänst som för att, såsom Utskottet föreslagit, ställa anslaget till Kongl. Maj:ts förfogande. Jag antager vidare såsom gifvet att, då Utskottet godkänt denna af Kongl. Maj:t föreslagna siffra, 3,000 kronor, Utskottet icke velat i detta belopp innefatta all den kostnad, som erfordras för upprätthållande af ifrågavarande kontroll öfver de enskilda bankerna och kreditanstalterna, utan förmodar jag att dertill skulle komma äfven resekostnadsersättning. I annat fall är det fara värdt, att denna inspektion, som väl i allt fall lär bli tillfälligt, möjligtvis kan komma att väl mycket inspektera på-

sin kammare i Stockholm och väl litet på andra områden, och detta kan naturligtvis icke vara meningen.

Jag antager således, så vidt jag icke blir motsagd, att för denna befattnings innehafvare, som icke, med hänsyn till befattningens vikt, kan aflönas med mindre än 3,000 kronor, också är afsedt att han skall tillgodonjuta resekostnadsersättning, och under denna förutsättning har jag ingenting att invända emot Utskottets förslag, men jag begärde ordet för att, med den kraft och verkan det kan hafva, vända mig till Herr Finansministern med en vördsam framställning.

När denne tjänsteman i Juni 1868 tillsattes "på försök" och i hans förordnande inlades en instruktion, så blef honom derigenom ålagdt att — utom det att han skulle biträda vid handläggning i Finans-departementet af mål och ärenden, som anginge enskilda banker och kreditanstalter, granska förslag till reglementen för dylika inrättningar, emottaga, sammanfatta och sedermera utgifva de enskilda bankernas kvartals- och månadsrapporter, uppgöra förslag till tabeller samt sjelf uppställa de öfversigter, som utgifvas öfver de enskilda bankernas och kreditanstalternas ställning — att, säger jag, utom allt detta, egna tillsyn öfver det enskilda bankväsendet samt i sådant afseende, efter förordnande af chefen för Finans-departementet, företaga resor till särskilda delar af landet för att inspektera enskilda banker och kreditanstalter samt öfver dessa inspektioner sedermera afgifva berättelser till finansministern.

Hvad nu dessa berättelser angår, så har man icke haft klart för sig huruvida desamma vore att betrakta såsom offentliga handlingar eller blott såsom enskilda meddelanden till finansministern. Att de till en viss grad äro offentliga handlingar framgår tydligen deraf att, efter hvad jag inhemtat, afskrifter af desamma tillställas Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i de särskilda orterna, på det dessa myndigheter må vinna kännedom om hvad vid inspektionerna öfver de under nämnda embetens kontroll stående bankerna förekommit. Mig synes det vara af lika stor vikt för allmänheten att kunna erhålla en sådan kännedom.

Jag har nämnt att dessa berättelser således till viss grad ega en offentlig prägel, och detta förhållande har också tillåtit mig att i Finans-departementet söka och vinna kännedom om desamma. Men jemte dessa berättelser följa i vissa fall promemorier till finansministern, hvilka icke sändas med de nämnda afskrifterna till Konungens Befallningshafvande och således icke synas vara afsedda att offentliggöras utan måste vara af mera enskild art, och ytterligare har jag funnit att det begagnas en ännu mera enskild form för meddelanden, då inspektören i en och annan af sina berättelser antyder förhållanden, "hvarom", såsom det heter, "jag har haft äran till Herr Statsrådet afgifva muntlig redogörelse."

När nu denne tjänsteman kommer i annat förhållande, när han, ifrån att vara en person som finansministern skickar ut halft om halft såsom sitt enskilda, med öfverskottsmedel aflönade ombud, blir en med särskildt anslagna statsmedel bättre aflönad tjänstemän, vill jag uttala den önskan, att dessa hans redogörelser måtte blifva i allmänhet af fullkomligt offentlig karakter, att ombudet må erhålla en sådan instruktion att man vet sig hafva att påräkna ett fullständigt framläggande af hvad som tilläfventyrs kan behöfva erinras hos och mot de enskilda bankerna.

Jag har anledning att uttala denna förhoppning, därför att, på samma gång jag villigt erkänner att ombudets berättelser klart ådagalägga att de enskilda bankerna utmärkt sig på ett i allmänhet redbart samt för landet och de orter, deri de verka, välsignelsebringande sätt, man dock å andra sidan funnit, dels direkt och dels genom att läsa emellan raderna, att mer än en af dessa banker tillåtit sig att öfverskrida sin befogenhet i ett eller annat afseende och särskildt beträffande sedelutgifningsrätten. Det var också sannolikt i följd af de rön, som inspektören under sina resor haft tillfälle att göra, som finansministerns klandrade, men dock, efter hvad sig visat, ytterst behöfliga cirkulär till de enskilda bankerna och kreditanstalterna i riket i November 1872 utkom. Då genom detta cirkulär de enskilda bankerna fingo sig ålagdt att åtminstone en gång i kvartalet klart visa huru med deras sedelutgifning vore bestämdt, så är det genom omständigheterna ådagalagdt, att flera af dem haft mycken möda att så ordna, att de fyra dagar om året kunna hafva allt i det skick som vederbort, under det tillståndet den öfriga delen af året måhända icke varit fullt så tillfredsställande. Det visar sig af de offentliga berättelserna, att en och annan af bankerna hafva till och med i dessa tider, då de måst anstränga sig till det yttersta, öfverskridit sin sedelutgifningsrätt. och det antydes af omständigheterna, att flera af dem under andra tider gjort detsamma i högre grad. Då man dessutom af inspektörens berättelser finner att de enskilda bankerna, visserligen icke alla, men flera, på sidan om och utöfver hvad som varit deras rättighet enligt banklagens tydliga anda och mening, i ett och annat fall vidtagit åtgärder för att öka sin sedelutgifning; när man finner sådant, säger jag, af berättelser som hafva offentlig prägel, så har man sannerligen någon anledning att ana att det möjligen kan finnas ännu besynnerligare saker i de berättelser, som innefattas i de der promemorierna och muntliga meddelandena, om hvilka talat.

Jag har för min del i afseende å Riksbanken, när fråga förevar om ansvarsfrihet för fullmäktige, yttrat mig i särskild mening något strängt öfver, att banken, om äfven blott för en enda dag, den 30 sistlidne September, öfverskridit sin sedelutgifningsrätt; jag har då också rätt att vara sträng — till den kraft och verkan *min* stränghet kan hafva — emot de enskilda bankernas åtgöranden i likartade fall, och jag tror det finnes mera fog till en sådan stränghet emot dem, der vådorna äro större, om missbruk förekommer i det afseende hvarom här är fråga.

Banko-Utskottet kommer snart att framlägga förslag till förändring i Riksbankens reglemente, och bland de ifrågasatta ändringarne är det en, som vunnit genom votering inom Utskottet och som går ut derpå, att få bort en af skrankorna för den fordom mycket omtalade "banksekretessen". Jag har deltagit i detta utskottsbeslut och önskar i min mån verka för, att det som ännu återstår hos enskilda banker af den gamla högtidliga banksekretessen måtte i offentlighetens tidevarf försvinna.

Man skall möjligen från de enskilda bankernas sida finna det mycket förfärligt om dessa inspektörer skola komma till dem och blicka in i deras allra innersta förhållanden samt sedermera låta allmänheten veta hvad inspektören funnit icke allenast af sådant, som bankernas egna revisorer pläga införa i sina för offentliggörande afsedda revisionsberättelser, utan

äfvén af frågor, som ingå i bankrevisorernes särskildt förda protokoll, som icke äro ämnade att tryckas, och slutligen äfvén sådana saker, som måhända icke blifvit antecknade hvarken i revisionsberättelsen eller i protokollet, utan utgöra endast muntliga meddelanden från revisorerne till bankdirektionen — hvilka tre former för revisionsyttranden, såsom man torde finna, ega sin motsvarighet i inspektörens redogörelser, promemorier och muntliga meddelanden. Men jag är för min del öfvertygad att det skall lända till fördel för så väl de enskilda bankerna som penningarörelsen öfver hufvud, att bankernas sedelutgifning och hela rörelse ställes icke allenast under denne inspektörs kontroll utan äfvén under offentlighetens. En sådan offentlig kontroll kan bidraga till att afhjelpa missbruk, hvilka, om än hittills af mindre betydighet, dock lätteligen kunna aflä utaf sig andra och större.

Det är med uttalande af den uppfattning att, då Stats-Utskottet tillstyrkt detta anslag af 3,000 kronor, Utskottet icke afsett att i detta belopp inbegripa resekostnadsersättning, som tvärtom bör särskildt utgå, på det inspektören icke må af något hindras att, så ofta det finnes af behovet påkalladt, företaga inspektionsresor, och det är med uttalande slutligen af den förhoppning, att Herr Finansministern, då instruktion för denne tjänsteman skall uppgöras, må täckas taga i öfvervägande, huruvida icke hans berättelse borde få en mera offentlig prägel än den hittills haft, som jag tillåter mig framställa yrkande om bifall till Utskottets förslag.

Chefen för Finans-departementet Herr Statsrådet Wærn: Den aktade talare, som nyss hade ordet, har obestriddigen rätt i den grundsats, från hvilken han utgår, nemligen att det är genom offentligheten som de enskilda bankerna skola kontrolleras, och jag kan försäkra att, för så vidt på mig beror, jag icke skall underlåta något som kan bidra till att gifva styrka åt den kontroll, som bör sökas uti offentliggörande af dessa bankers förhållanden i allmänhet och särskildt hvad beträffar deras sedelutgifning.

Hvad nu inspektören och hans arbete angår, så är det visserligen min mening att af allt som skall ske under offentlig kontroll ingenting bör hemlighållas, men jag är skyldig att säga, att anledningen hvarför inspektörens berättelser icke hitintills varit ansedda såsom fullt offentliga dokument, är den att, jemte den kontroll ombudet utöfvat öfver bankernas offentligheten underkastade uppgifter, han tillika i sina berättelser plägat inlägga en slags karakteristik öfver de enskilda bankernas sätt att sköta sin rörelse samt omtalat åtskilliga saker, som enligt min uppfattning icke egnat sig åt offentligheten, men deremot varit af största intresse för finansministern, såsom bidragande till att gifva honom en sann inblick i de enskilda bankernas å hvarje ort, om jag så må säga, *mera intima* förhållanden. Herrarne torde nemligen finna, att man vid en sådan skildring af bankernas verksamhet kan komma in på rätt grannliga förhållanden, hvilka, om de publicerades, möjligen kunde inge oro i sinnen och derigenom lända den allmänna rörelsen till skada samt föranleda debatter och diskussioner, hvilka icke skulle vara så alldeles lämpliga.

På samma gång således som jag icke kan annat än gifva den aktade talaren rätt deri, att allt som i detta fall rörer offentlig granskning också blir offentligt, så måste jag uttala min farhåga att, derest dessa rapporter skola få en fullkomligt offentlig prägel och vara för allmänheten tillgängliga, det lätt kan hända att ombudet af sin pligt att skydda bankerna för skada anser olämpligt att i berättelsen intaga sådant, som han annars skulle velat meddela finansministern. Utom den granskning, som bör vara underkastad offentlig kontroll, kunna äfven förekomma andra saker, på hvilka finansministern måste hafva ett vaksamt öga, men som icke kunna eller böra publiceras.

För öfrigt, huru man än må skrifva en lag för privatbankerna och huru beskaffade än finansministerns åtgärder beträffande dessa banker må vara, så beror kraften af denna lag och af dessa åtgöranden ytterst på ömsesidigt tillmötesgående och förtroende. Ty det är klart att, kommer det derhän att bankstyrelserna anse sig riskera något af inspektörens besök, skola de söka att dölja allt hvad de kunna och motarbeta den kännedom om bankens ställning, som för finansministern är önskvärd, samt förtroendet och tilliten sålunda gå förlorade.

Det är således ett mycket ömtåligt ämne och på samma gång som, jag upprepar det, man icke kan vara nog sträng i att iakttaga allt som tillhör offentlig kontroll i detta hänseende, måste man, å andra sidan, iakttaga största varsamhet och grannligheten med afseende å dessa bankers mera intima förhållanden, med afseende å deras sätt att sköta göromålen och deras förhållande till enskilda personer, hvilket allt måste komma till ombudets kunskap, men icke får eller bör publiceras.

Hvad resekostnaderna angår, kan jag naturligtvis icke vara af annan åsigt, än att dessa skola bekostas af andra medel än dessa 3,000 kronor.

Herr A. Rundbäck: Då här blifvit taladt om inspektören öfver enskilda banker och kreditanstalter och dennes verksamhet, gifver detta mig anledning att med afseende härpå framställa ett önskningsmål, nemligen att Herr Finansministern måtte taga i öfvervägande, huruvida det icke vore tjenligt, att kontroll utöfvades äfven öfver sparbanker samt kapital- och ränteförsäkringsanstalter, hvilka, såsom bekant, nu finnas öfverallt i landet. Dessa penninganstalter börja nu anlitas temligen betydligt, och då så är, är det äfven af största vigt, att förtroendet till dem icke rubbas och att allmänheten vet, att förvaltningen af dess derstädes insatta medel är underkastad statens kontroll. Vi böra derjemte komma ihåg, att det hufvudsakligen är de mindre bemedlade, som der insätta sina besparingar, och det torde vara statens pligt att tillse, att de derigenom ej blottställas för förluster.

Jag har blott velat framställa detta till Herr Finansministerns be-
hjärtande.

Herr Gumælius: Herr Finansministern nämnde nyss något om nödvändigheten att hemlighålla enskilda personers förhållanden till bankerna, och att offentlighet i sådant afseende ej borde ega rum. Jag vill med anledning deraf uttryckligen förklara, att jag naturligtvis med hvad jag förut yttrat om banksekretessen icke kunnat afse, att man icke fort-

farande skulle hålla i helgd den hemlighet, som bör medgifvas enskilda personers förhållanden till bankerna, och hvilken först då bör brytas, när man är tvungen att utsöka lån eller i dylika fall.

För Herr Finansministerns uttalade afsigt att noga låta kontrollera bankernas sedelutgifning och att densamma offentligheten underkasta, är jag honom mycket tacksam. Jag ber endast få erinra derom, att det, hvarom "promemorier" och "muntliga" meddelanden afgifvits, hittills, såvidt jag förstått, hufvudsakligen varit just förhållanden, som stått i beröring med sedelutgifningen och sedelspridningen, t. ex. redogörelsen för ett visst halfbekant aftal emellan Skandinaviska Kredit-aktie-bolaget och Skånska banken, för de enskilda bankernas sedelutväxling i Stockholm o. s. v. Redogörelser för huru enskilda banker på ett eller annat ställe sökt att med konstlade medel drifva upp sin sedelutgifning lära ock i somliga fall innefattas uti promemorier eller muntliga meddelanden, under det inspektören i andra fall redogjort uti den mera offentliga berättelsen för rätt besynnerliga åtgärder i den vägen. Jag vill nu icke ingå uti något närmare angifvande af dessa egendomliga förhållanden, der de äro mig bekanta, men till bestyrkande deraf att verkligen sådana enskilda promemorier och muntliga framställningar afhandlat dessa saker ber jag att få ur en berättelse — utan att särskildt angifva hvilken — anförda följande: "I afseende på bankernas sedelutgifning i allmänhet har jag redan i en *särskild framställning* anført några förhållanden, hvilka jag trott förtjena uppmärksamhet, och tillåter jag mig därför, samt då beträffande ifrågavarande bank ej något derutöfver synt mig vara att omförmåla, att här endast återopa berörda framställning jemte hvad jag haft äran *muntligen* meddela". Uti en annan berättelse heter det: "För att öka de valutor, på hvilka sedelutgifningsrätt får grundas, har styrelsen dels vidtagit särskilda anstalter, hvarigenom, synnerligen vid tiderna för de offentliga redogörelsernas afgifvande, kassatillgången kan ökas, dels satt banken i tillfälle att beräkna sedelutgifningsrätt på kreditivsäkerheten till ett högst betydligt belopp, på sätt hvarför jag haft äran för Herr Statsrådet *muntligen* redogöra". Då nu i några fall verkligen uti berättelsen finnes redogjort för åtgärder så besynnerliga, att om de, som omnämnas uti de enskilda promemorierna eller muntliga meddelandena, skulle vara mera anmärkningsvärda, det i sanning skulle vara bra egendomligt.

Då Herr Finansministern nu välvilligt förklarar sig i det mera hufvudsakliga vara af samma mening, som den jag i afseende å denna punkt tillåtit mig uttala, har jag naturligtvis icke något vidare att tillägga.

Herr Statsrådet Wærn: Jag kan endast förklara, att, så vidt på mig beror, de önsknningar, som här blifvit framställda af Herrar Gumælius och Rundbäck, skola tagas uti öfvervägande.

Om min mening, då jag nyss talade om enskilda personers förhållanden till bankerna, kan jag ej tro att någon kunnat misstaga sig. Jag framhöll endast, att dessa förhållanden voro af särdeles ömtålig beskaffenhet, och kunde naturligtvis ej hafva uppfattat den förste talarens yttrande så, som om han dermed afsett äfven publicerande af dessa förhållanden.

Hvad beträffar de citat ur berättelsen, som af samme talare nyss blifvit upplästa, så kan jag visserligen nu ej erinra mig, hvar de förekomma, men jag kan ej tro annat än att de hafva afseende å de arbeten, som nu föregå för åstadkommande af en ny lag för bankväsendet, och att de der förekommande hänsyftningar angå sådana promemorier, som blifvit mig enskildt lemnade för lagstiftningsarbetet och hvilkas innehåll således ej torde hafva varit lämpligt att intaga i berättelserna.

Herr C. A. Larsson: Jag skulle icke hafva yttrat ett ord i fråga om den nu föreslagna punkten, då jag icke hört någon motsätta sig Stats-Utskottets förslag, men som en föregående talare lagt på Herr Finansministerns sinne, att han äfven skulle göra sig till förmyndare öfver sparbankerna, så har jag endast velat deremot protestera, emedan jag tror, att dessa banker utveckla sig bäst utan något sådant förmynderskap och för öfrigt Herr Finansministern väl torde hafva så mycket annat att göra, att en sådan tillökning uti hans göromål ej kan vara lämplig.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad. Punkten bifölls.

2:dra—3:dje punkterna

Blefvo jemväl bifallna.

4:de punkten.

Lades till handlingarne.

Angående *5:te punkten* uppstod öfverläggning och anförde:

Herr Leijer: Herr Talman! Då jag genomläste den Kongl. propositionen om statsverkets tillstånd och behof och kom till den punkt, som handlade om tullstaten, blef jag verkligen slagen med häpnad. Olyckligtvis var det då redan för sent att yttra sig vid remissen till Utskottet, men jag ber nu i stället att något få upptaga Kammarens tid, för att, om jag än icke lyckas förändra det slutliga resultatet, åtminstone nedlägga min protest emot ett bifall till Stats-Utskottets förslag.

Kongl. Maj:t har uti sin proposition förklarad, att han icke ansett sig kunna begära högre än 30 procent dyrtidstillägg åt embets- och tjänstemännen för åren 1874 och 1875, och den principen har i allmänhet också följts, när det gällt verk, hvilkas löner blifvit reglerade för 20, 30 och 40 år sedan eller ännu längre tid tillbaka, men då man kommit till tullstaten, hvars löner reglerats sista gången år 1870, då låter det annorlunda, då har man gjort ett undantag och icke nöjt sig med 30 procent, utan begärt 100, ända till 200 procent och mera.

Slår man upp den Kongl. propositionen, Bil. N:o 6 b, sid. 60, så finner man att der står, "då vid den allmänna reglering af Tullverkets afföningsstat, som uppå General-tullstyrelsens år 1867 dertill uppgifna förslag år 1869 provisoriskt och år 1870 definitivt af Eders Kongl. Maj:t

och Riksdagen antogs, löneina blefvo, efter sorgfälligt afvägande af hvad en hvar borde med afseende å hans åligganden och samhällsställning tillkomma för att vid dåvarande, på olika orter vidt skiljaktiga prisförhållanden hafva sin skäliga bergning bestämda, så“ etc. Man ser häraf således klart och tydligt, att dessa löner år 1870 reglerades efter dåvarande prisförhållanden, hvilka naturligtvis, då det blott är 4 år sedan dess, skulle bra mycket närma sig de nu gällande. Längre ned på samma ställe heter det vidare: “Ännu vid tiden för sista allmänna reglering ställde sig prisen väsendtligen olika på skilda orter. De stodo öfver hufvud högst i Stockholm och Göteborg samt lägre i andra trakter af landet, ehuru icke lika öfverallt. Nu deremot hade genom — — — prisen på födoämnen och nästan alla andra lefnadsförmödenheter blifvit icke allenast öfver allt förhöjda, utan ock i vida mera omfattande mån än tillföreue emellan olika orter så utjmnade, att, om de också i allmänhet ännu stodo något högre i Stockholm och Göteborg, skiljaktigheten i det hela dock icke kunde anses vara af den framstående betydelse, att väsendtligt olika aflöningsbelopp på ett sådant förhållande allena hädanefter kunde med rättvisa grundas; hvarföre ock en förhöjning med viss procent af nuvarande, under andra förhållanden bestämda lönebelopp icke vidare skulle vara förenlig med tillbörligt afseende å rättvisa aflöningsgrunder.“

Man måste erkänna, att det var särdeles lyckligt för tullstaten, att prisen år 1870 voro mycket högre i Stockholm och Göteborg, så att man då fick anledning att föreslå högre löner der, men att prisen sedermera stigit på alla andra ställen, så att man nu deraf kan taga sig anledning att föreslå lönernas höjande öfverallt annorstädes till samma belopp, som förut blifvit i Stockholm och Göteborg bestämda.

Trots det förhållande, att 1870 års reglering skedde i enlighet med dåvarande prisförhållanden, har nu icke allenast dyrtidstillägg begärts för åren 1874 och 1875, utan det har rent af begärts, att lönerna skulle uppföras på ordinarie stat för år 1875 och således för framtiden blifva bestående, antingen den dyra tiden fortfar eller icke, hvilket kanhända kunde blifva till stor skada för Riksdagen, då det en gång gäller att efter skedd omorganisation af andra embetsverk få en så kallad normalstat fastställd äfven för dem. I förbigående vill jag endast anmärka, att det förefaller mig besynnerligt, att denna stat för tullen både 1870 och nu blifvit kallad för “normalstat“. Jag har icke hört detta ord användas i fråga om andra embetsverk, men här begagnas det, oaktadt general-tulldirektören sjelf i båda förslagen framhåller nödvändigheten af en ständig omreglering af staten, i mån som rörelsen ökas eller minskas i de olika orterna.

Men jag öfvergår till den utredning i afseende å löneförhöjningarne, som här i samma bilaga på sidan 64 och följande sidor lemnas. (De, som hafva Kongl. propositionen till hands, kunna lätt följa med och se, att jag räknar rätt). Man finner der i början några större löner, för hvilka förhöjning beräknats så lågt som till 20 och 30 procent. Särskildt vill jag fästa mig vid öfverinspektorerne vid packhusinspektionerna i Stockholm och Göteborg, som fått sina löner af 7,000 R:dr föreslagna till 8,000, och vid öfverinspektorerne vid tullbevakningsinspektionerna i Stockholm och Göteborg, hvilka nu åtnjuta, den förre, som har fri bostad, 5,000 R:dr,

och den senare, som saknar sådan, 5,500 R:dr. För desse är nu föreslaget ett tillägg af 1,000 R:dr, och detta oaktadt Kammaren nyligen beslutat att icke lemna något dyrtidstillägg åt t. ex. cheferne för Teknologiska institutet och Geologiska byrån, hvilkas löner uppgå till 5,000 och 5,500 R:dr, och oaktadt ledamöterna i Stats-Utskottet från denna Kammarare ju uppställt såsom princip att neka alla förhöjningar i löner, som uppgå till 5,000 R:dr eller derutöver.

Herr Talman! Sedan komma ännu hvassare procent-siffror, ehuru jag ej vill upptaga tiden med att ange alla. Tullförvaltarne vid uppboräds- och nederlagskontoren i Stockholm och Göteborg samt i några andra städer, hvilka nu hafva 5,500 R:dr hvardera, skulle erhålla 1,500 R:drs förhöjning eller 27 procent; tullförvaltarne i Gefle, Landskrona, Helsingborg, Calmar och Sundsvall skulle likaledes erhålla 1,500 à 1,000 R:drs förhöjning på löner à 4,500 och 5,000 R:dr, och en mängd andra tullförvaltare ända till 40 à 50 procent förhöjning. Tullförvaltarne i Marstrand, Sölvesborg och Dufved skulle erhålla förhöjning från 2,500 R:dr och 3,000 R:dr till 4,000 R:dr, således 33 ända till 60 procent förhöjning; tullförvaltarne i Grisslehamn, Nyköping, Falkenberg och Mem skulle få sina löner höjda från 2,000 och 2,500 R:dr till 3,500 R:dr, således 75 och 40 procent. Sedan komma konfiskationsinspektorerne och tullkassörerne i Stockholm och Göteborg, hvilkas löner skulle höjas från 5,000 R:dr till 6,000 R:dr, samt packhusinspektoren i Malmö, hvars lön skulle höjas från 5,000 till 6,500 R:dr eller med 30 procent, och tullbevakningsinspektoren derstädes skulle erhålla förhöjning från 3,000 R:dr till 5,000 R:dr, således ända till $66\frac{2}{3}$ procent. Jag vill icke trötta med att uppräknä alla kontrollörerne, som sedan komma i ordningen, utan endast nämna, att de skulle komma att erhålla 33, 43, 50 och ända till $66\frac{2}{3}$ procent förhöjning. Tullfiskalerna i Göteborg och södra distriktet skulle erhålla förhöjning från 2,000 och 2,600 R:dr till 3,500 R:dr eller 75 och 35 procent förhöjning. Kammar-skrifvarne i Stockholm, Göteborg, Helsingborg och Malmö skulle erhålla 50 à 60 procent förhöjning, och kammar-skrifvarne i Gefle, Halmstad, Landskrona, Calmar och Sundsvall ända till 100 procent, den i Norrköping blott 71 procent. "Inspektoren i Södertelje äfvensom samtliga öfrige inspektorer," heter det, skulle erhålla en förhöjning från 1,400, 1,500 och 1,800 R:dr till 2,500 R:dr eller 78, 66 och 39 procent. Öfveruppsyningsmännen i Stockholm, Göteborg och Helsingborg skulle erhålla förhöjning från 1,600 och 1,800 R:dr till 3,000 R:dr och *samtliga* öfrige uppsyningsmän från lönebelopp af 1,200 R:dr, 1,400 R:dr till 2,400 R:dr, således somliga ända till 100 procent förhöjning. Öfveruppsyningsmännen vid Sandhamn, Dalarö och Furusund voro upptagna i 1870 års stat till 1,000 R:dr och nu till 2,400, således en förhöjning af 140 procent. Med förbigående af en mängd andra förhöjningar, vill jag endast nämna, att kustsergeanterne skulle erhålla $66\frac{2}{3}$ procent förhöjning, men kustvakterne till häst och fot endast 23 procent. Lönen för bevakningskontrollören i Carlstads tullkammar-distrikt skulle höjas från 1,500 R:dr till 3,000 R:dr eller med 100 procent, enligt uppgift å sid. 68 i nyss citerade bilaga, ö b. Jemföra vi åter tabellerna, som äro bifogade Kongl. propositionerna 1870 och 1874, så finna vi, om hästlegan inberäknas, en förhöjning af 212 procent, och om blott lön, tjänstgöringspenningar och ålderstillägg sammanräknas och jem-

föras, en förhöjning af 333¹/₃ procent. — Som jag dock ej kan bedöma de olikheter i uppgifter, som skenbart åtminstone förefinnas, har jag i öfrigt blott anfört general-direktörens egen uppställning i nämnda bilaga och derifrån uträknat procenterna, som en hvar, som föjt med, kunnat kontrollera. Här till komma nu "oundgängliga tillökningar" i båt- och hästlegor samt reseanslag vid sysslor, för hvilka sådant erfordras, äfven rundligt tilltagna, ofta med 100—150 procent, hvilket naturligtvis ej obetydligt hjälper upp lönerna. Det är rätt frappant, att så få löneförhöjningar gå under 30 procent, men de flesta deröfver; och ändock har chefen för Finans-departementet sagt, att "visserligen i allmänhet en icke obetydlig förhöjning egt rum", men att "denna icke synes vara större än de stegrade lefnadskostnaderna skäligen påkalla". Min öfverraskning öfver detta yttrande minskades icke, då jag fann, att äfven Utskottet förklarar, att "denna förhöjning i sig sjelf icke synts Utskottet vara större än de nuvarande förhållandena påkalla".

Hvad blir nu resultatet af allt detta? Jo! låtom oss till en början göra en jemförelse med några andra stater, t. ex. lärarestaterna, åtminstone de högsta. Om, såsom jag tager för gifvet, Riksdagen, när 8:de hufvudtiteln förekommer till behandling, ökar lönerna för professorer och adjunkter vid Carolinska institutet och vid universiteten med 20 procent, så inträffar, i fall förevarande förslag går igenom, att åtskilliga tullförvaltare i våra småstäder, t. ex. Warberg, Carlskrona, Westervik och Haparanda, för att ej tala om sådana som Calmar och Sundsvall, der större löner vankas, komma att få icke blott lika lön, utan några till och med ett par eller tre hundra riksdaler högre lön än professorer, och att öfveruppsyningsmän vid tullverket, t. ex. de nyssnämnda vid Sandhamn, Furu-sund och Dalarö, få trehundra riksdaler högre lön än adjunkter vid universiteten. Med folkskolelärare har jag ingen att jemföra. Man påstår väl och med allt skäl, att tullbetjeningens arbete är synnerligen viktigt och ansträngande, men jag frågar, om man kan anse det viktigare och mera ansträngande än lärarnes vid våra högskolor? För min del kan jag icke medgifva någotdera. Båda hafva sin tid fullt upptagen af sitt yrke, och det intelligenta arbetet är ingalunda det minst ansträngande. Det är väl samt, att Tullverket med sina tio milliontals riksdaler inkomster i materielt hänseende är af ofantlig vikt för vårt land, men af ännu större vikt är, att vetenskaperna odlas och hållas uppe på sin nuvarande ståndpunkt. Jag kan tänka mig Sverige fortfarande egande bestånd utan ett öre i tullinkomster, men jag kan ej tänka mig det utan förkofran i vetenskap, intellektuel odling och allmän kultur. Icke i materielt hänseende kunna vi numera hoppas få intaga någon särdeles framstående plats bland Europas stater, men väl inom konstens, vetenskapens och den högre odlingens område täfla med hvilket annat land som helst. De tider äro länge sedan förbi, då vi kunde täfla om en plats i stormakternas rådslag; nu gäller blott att kämpa för bibehållandet af vår frihet och sjelfständighet, och den kampen måste ske i första rummet på intelligensens område. Att döma efter Utskottets hitills uttalade principer, hade man kunnat ega skäl antaga, att för Utskottet förevarande förslag skulle förefalla såsom en temligen magstark anrättning, men Utskottet har dock förmått sluka den utan att stycka den eller ens afskilja en enda bit, och ändock har ingen

indigestion förmärkts, åtminstone har icke anmälts någon enda reservation, icke ens från någon af denna Kammares ledamöter, såvida jag icke såsom reservation vill räkna Herr Keys anmälan, att han icke deltagit i ärendets slutliga behandling inom Utskottet.

En omständighet kan jag icke med tystnad gå förbi. Om Riksdagen beviljar det föreslagna anslaget i klump, utan att nu göra någon nedsättning i beloppet, så frågar jag, om någon tror, att en nedsättning någonsin sedermera kan vinnas, äfven om man bestämmer, att det anslag, som nu beviljas, icke skall uppföras på ordinarie stat? Följden af ett obetingadt bifall till Utskottets förslag kan icke gerna blifva någon annan, än att den föreslagna staten verkligen blir en normalstat, ty när de öfriga embetsverken en gång blifva reformerade i enlighet med Riksdagens önskningsar, så att tjestemännen få fullt upp att göra, så är det klart, att de, hvilka såsom tullens tjestemän komma att då egna hela sitt lif och alla sina krafter åt statens tjänst, skola yrka på och med full rätt, att Riksdagen skall infria sitt löfte att gifva äfven dem tillräckliga löner, i likhet med tullstatens tjestemän, och Riksdagen torde ej då kunna hederligtvis neka. Det blir i en framtid för sent att ångra, att man nu med stormsteg och utan granskning gång efter annan höjt lönerna inom ett enda embetsverk, då man eljest i detta hänseende gått tillväga med stor försigtighet, hvilket jag för resten visst icke tillåter mig klandra.

Jag vill icke nu framställa något yrkande, då jag väntar, att sådant skall framkomma från annat håll, ehuru jag vore benägen att helt och hållet afslå Utskottets förslag, ty jag anser, att den stat, som år 1870 fastställdes, bör ännu fortfarande vara tillräcklig och till och med ett önskningsmål för många andra staters tjestemän.

Herr Hedin: Herr Talman! På de föregående hufvudtitlarne hafva åtskilliga mygg svärmat omkring, som blifvit mer eller mindre omsorgsfullt silade. Här framträder nu på sjunde hufvudtitelns krigsskådeplats en riktig kamel, hvilken lyckats passera ej blott Stats-Utskottets eljest tränga och ömma svalg, utan äfven Första Kammares. Frågan gäller om den skall möta ett lika hyggligt, för att icke säga vidöppet, bemötande jemväl i denna Kammare. Mig skulle det förefalla högst märkvärdigt, om Kammaren vill finna sig vid Utskottets behandling af denna sak, då det åtminstone borde hafva nyhetens behag för Riksdagen att på fullt allvar lägga sig ombord med Tullverket. Hvad jag härmed afser, skall visa sig, om jag nu först och främst får kasta en återblick på Riksdagens konstitutionela ställning till och dess kontroll öfver detta verk.

År 1818 anmälde Rikets Ständer hos Regeringen sitt beslut, att deras revisorer dädanefter skulle granska — utom flera andra — äfven Tullverkets räkenskaper, men Kongl. Maj:t vägrade, emedan dessa räkenskaper icke vore nämnda i de paragrafer af grundlagen, som handla om revisorerernas granskningsrätt, och emedan grundlagarne borde tolkas efter ordalydelsen. Detta svar torde, i förbigående sagdt, vara lika tänkvärdt för dem, som påstå, att grundlagarne böra tolkas efter prejudikat från våra menlösa tider, som för dem, hvilka anse det för en tanklöshet, grundlagens eget bud, att den skall efter ordalydelsen tolkas. År 1823 medgaf emellertid Kongl. Maj:t hvad som yrkats år 1818, sedan saken

hade kommit till den punkt, att en man som Hartmansdorff offentligen yrkat att, till dess Regeringen fäste behörigt afseende på Riksdagens beslut i detta afseende, inga nya anslag skulle beviljas. 1865 väckte Riksdagens revisorer fråga om att Tullverkets ditintills blott af Kongl. Maj:t pröfvade och fastställda utgiftsstat skulle underkastas Riksdagens pröfning, hvarefter Riksdagen, trots Tullstyrelsens uttalande mot förslaget, i skrifvelse den 19 Juni 1866 begärde, att förslag till utgiftsstat för Tullverket skulle framläggas för Riksdagen för att granskas i sammanhang med den öfriga statsregleringen, till följd hvaraf Kongl. Maj:t år 1868 till Riksdagen aflät sådant förslag, så att de första af Riksdagen pröfvade utgiftsstat för Tullverket äro de för år 1869. Sent omsider hade man hunnit så långt, men sedan vill det synas, som om intresset för och uppmärksamheten på denna viktiga del af administrationen slappats. Är leksaken kanhända icke rolig längre, sedan man väl fått den i händerna? Frågan är väl fri, ty för min del tycker jag, att Utskottet nog lättvindigt behandlat detta ämne, som dock är i hög grad viktigt, ty det gäller stora summor, och om Riksdagen skulle besluta i enlighet med Utskottets förslag, skulle kostnaden för tulluppbörden med ens springa upp med 25 procent af nuvarande beloppet. En sådan stegring vore så mycket mera oväntad, som General-tullstyrelsen i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 30 December 1872 förklarade, att styrelsen desto hellre lemnade frågan om en allmän dyrtidsförhöjning i tjänstemäns och betjentes aflöning ovidrörd, som Kongl. Maj:t och Riksdagen, om och när en dylik förhöjning beviljades statens tjänare i allmänhet, visserligen icke skulle låta Tullverket deraf blifva i saknad. Dessa ordalag gifva otvetydigt vid handen, att man då icke tänkte sig att, i fråga om dyrtidstillägg, Tullverket skulle gynnas *mera* än andra verk, men just detta har nu inträffat. För att icke upprepa hvad som förut blifvit yttradt, hänvisar jag till de detaljer, som blifvit framlagda af den föregående talaren. Jag tillåter mig vidare anmärka, hvad som redan förut blifvit offentligen anmärkt, att Styrelsen numera frångått de grunder för ålderstillägg, som förut inom Styrelsen gjort sig gällande, i enlighet med hvilka ålderstillägget användes såsom en uppmuntran för nitisk och långvarig tjänstgöring och därför antog till och med mera tillfällig karakter än tjänstgöringspenningarne. Nu är förhållandet, att ålderstilläggsprincipen, huru tilltalande den än vid första anblicken må förefalla, likväl vid närmare betraktande af systemet företer skäl till åtskilliga betänkligheter, och detta får man höra oförbehållsamt yttras af män, som själfva äro intresserade af ålderstillägget. Så har jag hört skollärare, som väl känna till saken, säga, att det skall gå oerhördt långt i afseende på oduglighet och uppenbar försumlighet, förrän det kan komma i fråga att förvägra ålderstillägg. I största maklighet och på det mest försumliga sätt kan den ene sköta eller rättare icke sköta sin tjänst och ändock derunder steg för steg komma från en löneförhöjning till en annan, under det att den andre, som nedlägger alla sina själs- och kroppskrafter, hela sin personlighet i sin tjänstutöfning, och som hastigt sliter ut sig, ej hinner till bättre vilkor än den förre. Alderstilläggen inom Tullverket torde hafva varit tjenliga efter de grunder, som styrelsen förr följt för deras beviljande, men dessa grunder har styrelsen nu

fråtgått och öfverallt föreslagit fixa ålderstillägg. Resultatet häraf blir nu en utomordentlig förhöjning, så att då 1874 års ordinarie aflöningsstat uppgick till 1,301,142 riksdaler och ålderstilläggsstaten till 100,000 riksdaler, summa 1,401,142 riksdaler, så skulle nu ordinarie aflöningsstaten för år 1875 stiga till 1,632,350 riksdaler, och den föreslagna ålderstilläggsstaten till 278,870 riksdaler, summa 1,911,200 riksdaler, således 30 å 40 procent tillökning å dessa båda tillsammans, hvilket torde vara bra starkt, då man eljest antagit såsom princip endast tjugo percents dyrtidstillägg. Men en annan förhöjning är jemväl att snart motse, och Utskottet har icke varit blindt för den saken, ty Utskottet säger, att det funnit en ytterligare anledning att icke nu tillstyrka en definitiv lönerreglering för tullstaten deruti, att, beträffande grunderna för den nu föreslagna aflöningsregleringen, flera afvikelser från förut iakttagen proportion mellan fast lön och tjänstgöringspenningar i den nya staten förekomma, hvarigenom åtskillige tjänstemän erhållit ett större belopp i lön och ett mindre af tjänstgöringspenningar, än som nu till samma tjänstemän utgå, och således skulle komma i åtnjutande af högre pensionsförmåner, än dem i förhållande till aflöningen enligt nu gällande stat varit tillförsäkrade. Utskottet har dock icke af sin egen anmärkning dragit den behöriga konsekvensen, ty då den fasta lönen ligger till grund för pensionsbeloppet och förhöjningen till allt för stor del fallit på den fasta lönen, så är det klart, att den nu uppförda obetydliga förhöjningen af pensionsstaten, eller 6,900 riksdaler, inom kort kommer att efterträdas af en vida högre siffra. Utskottet har väl icke funnit skäl att tillstyrka fastställande af det framlagda aflöningsförslaget såsom normalstat, utan ansett, att detsamma borde bifallas endast för nästkommande år; men om det antagligen redan är i det närmaste ogörligt att indraga ett beviljad *dyrtidstillägg*, så frågar jag om det är sannolikt, att Riksdagen efter ett år skulle rubba en *lönerreglering*, och det är en sådan som nu föreslås, om det också på papperet heter, att den endast skall gälla för ett år? Säkerligen icke: det finnes således näppeligen någon utväg att nästa år rätta ett nu begånget fel. Det bör ej ifrågasättas, att Riksdagen skulle inlåta sig på den föreslagna statens detaljer. Men äfven derförutan finnes ett medel att fasthålla den princip, som Riksdagen omfattat i fråga om dyrtidstillägg, och det består deruti att man ställer en efter denna grund afpassad summa till Kongl. Maj:ts förfogande.

Den nuvarande ordinarie aflöningsstaten uppgår tillsammans med ålderstilläggsstaten till en summa af 1,401,142 riksdaler 50 öre. Om man nu, med fasthållande af den hittills följda principen, beviljar en löneförhöjning, motsvarande tjugo procent af detta belopp, så uppkommer en summa af 280,228 riksdaler 50 öre. Om man besluter en sådan förhöjning och bibehåller ålderstilläggsstaten vid dess nuvarande belopp, så blir — med en för jemnande af slutsumman vidtagen minskning å 271 kronor å omkostnadsstaten — tillökningen för år 1875 i stället för 511,000 kronor blott 281,000 kronor, och hela staten i stället för 2,500,000 2,270,000 riksdaler, hvarigenom en besparing skulle vinnas af 230,000 riksdaler. Vid det förhållande, att här är fråga om en nyligen reglerad stat, och då det förefaller mig icke vara skäl att etablera någon skilnad emellan svarta barn och hvita barn, yrkar jag afslag å Utskottets hem-

ställan, och anhåller att Herr Talmannen ville framställa proposition på följande yrkande:

att en summa af 280,228 kronor 50 öre, motsvarande 20 procent å nuvarande ordinarie aflöningsstatens och ålderstilläggsstatens sammanräknade belopp, beviljas såsom tillökning å ordinarie aflöningsstaten, att såsom dyrtidstillägg, der sådant finnes vara af behovet företrädesvis påkalladt, af Kongl. Maj:t på lämpligaste sätt fördelas, samt att hela anslaget för Tullverket för år 1875 bestämmes till 2,270,000 kronor att såsom förslagsanslag direkt utgå af tullmedlen.

Herr O. B. Olsson: Då jag läste Kongl. Maj:ts proposition, kunde jag icke undgå att förvånas öfver det djerfva språnget af en tillökning i Tullverkets stat af ej mindre än 511,000 riksdaler. Att förhållandena så kunnat ändras på ett år syntes mig undransvärdt, då, såsom Kammaren vet, förra Riksdagen ökade anslaget för tullstaten med cirka 30,000 riksdaler. Inom Utskottet uttalade jag ock derföre mina betänkligheter i anseende till den stora tillökningen och yrkade, att den antagna principen af tjugo procents förhöjning skulle tillämpas äfven på Tullverket. och jag har derföre med synnerlig tillfredsställelse hört den föregående talaren framställa ett förslag i detta syfte. Att jag icke reserverat mig mot Utskottets förslag, kommer sig deraf, att man icke gerna kan vid hvarje punkt, der man är af olika tanke med Utskottets pluralitet, föga sin reservation, emedan man derigenom endast skulle upptaga Kammarens tid och onödigt förlänga diskussionen. Då jag i hufvudsaken är förekommen af den föregående talaren, kan jag inskränka mig att yrka bifall till det af honom framställda förslag.

Herr Key: Utskottet har af föregående talare blifvit klandradt, för det att Utskottet skulle nog lättsinnigt hafva tillstyrkt bifall till den af Kongl. Maj:t begärda förhöjning i Tullverkets stat, ehuru anslaget är afsedt att gälla blott för år 1875 och på extra stat. För egen del tager jag icke alls åt mig något klander i detta afseende, då jag, på sätt sid. 28 i betänkandet angifver, varit af sjukdom hindrad att deltaga i slutliga behandlingen af nu föredragna punkt. Under tullstatens granskning på andra utgiftsafdelningen uttalade jag deremot mina stora betänkligheter vid Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Redan af föregående talare har anmärkts den betydliga förhöjning, som synnerligast på ordinarie. ålderstilläggs- och indragningsstaterna föreslagits med icke mindre än 511,000 kronor. En så stor förhöjning i slutsumman på en så nyligen reglerad stat som denna förekommer onekligen väl stark. Mina betänkligheter vid såväl sjelfva förhöjningen i anslaget som angående grunderna för densamma framhöllos, såsom jag nämnt, af mig vid frågans behandling på afdelningen. Det torde i sammanhang härmed tillåtas mig erinra om, att Utskottet på sid. 6 i betänkandet, sedan Utskottet förklarar sig icke kunna för närvarande tillstyrka en definitiv löneroglering för tullstaten, tillägger följande: "En ytterligare anledning härtill har Utskottet funnit deruti, att beträffande grunderna för den nu föreslagna aflöningsregleringen flera afvikelser från förut iakttagen proportion mellan fast lön och tjenstgöringspenningar i den nya staten

förekomma, hvarigenom åtskillige tjänstemän erhållit ett större belopp i lön och ett mindre af tjänstgöringspenningar än som nu till samma tjänstemän utgå och således skulle komma i åtnjutande af högre pensionsförmåner, än dem i förhållande till aflöningen enligt nu gällande stat varit tillförsäkrade.“ Dessa betänkligheter äro just desamma som jag hyst, och om jag varit tillstüdes vid frågans behandling i Utskottet, skulle jag icke hafva underlåtit att vidare framhålla dem. I bil. N:o 6 b till den Kongl. propositionen refereras ett yttrande af General-tullstyrelsen, till hvilket jag ber Herrarne lägga märke. Referatet lyder sålunda:

“Vid den sålunda företagna allmänna omarbetning af förslag till Tullverkets aflöningsstat, hade styrelsen derjemte funnit sig böra fästa uppmärksamheten, bland annat, på gällande särskilda föreskrifter rörande tulltjänstemäns pensionsrätt vid afskedstagande, hvilka föranledde behovet af aflöningens fördelning under olika titlar af lön och tjänstgöringspenningar i sådana vexlande proportioner, att den med förhållandena icke fullt hemmastadde lätt frestades att deri se principlöshet eller godtycke.”

Då General-tullstyrelsen sjelf faller ett så blygsamt omdöme öfver den nuvarande ordinarie aflöningsstaten för Tullverket, så tror jag att Kammarens ledamöter, äfven om de icke gjort sig fullt förtrogne med alla detaljer, likväl äro berättigade att äfven i den nu föreslagna förhöjningen befara “principlöshet och godtycke.”

Emellertid och då Första Kammaren redan bifallit ifrågavarande punkt samt en återremiss deraf följaktligen icke tjanar till något, instämmer jag i Herr Hedins förslag, såsom det under sådana förhållanden mest lämpliga, och yrkar bifall till detsamma.

Herr Hörnfeldt: Då jag icke anmält min reservation mot Utskottets hemställan i denna punkt, anser jag det desto mera nödvändigt att nu för Kammararen gifva mina åsikter i frågan tillkänna, som Utskottets förslag blifvit af de föregående talarne så skarpt klandradt. Att jag icke reserverat mig mot Utskottets ifrågavarande förslag härleder sig deraf, att jag inom Utskottet erhöå så ringa understöd, att jag ansåg det öfverflödigt att genom en reservation låta min mening komma till Kammarens kännedom. Men jag får nu förklara, att jag inom Utskottet sökte förfäktä den åsigt att, då Utskottet tillstyrkt den föreslagna förhöjning i Tullverkets stat blott för ett år, det icke fullt passade i stycke att godkänna äfven förhöjning i ålderstilläggsstaten med hela det föreslagna beloppet. Inom Utskottet yttrade jag äfven att, om Utskottet ville fasthåålla vid den af Riksdagen förut antagna normalsiffran för lönetillägg eller 20 procent, jag icke skulle hafva något emot att biträda ett sådant förslag; men man har sedermera fäst min uppmärksamhet derpå att, om Riksdagen beviljade ett dylikt tillägg, det skulle inträffa att flere tulltjänstemän komme att erhåålla större löner än hvad General-tullstyrelsen och Kongl. Maj:t sjelfve föreslagit. Då jag nu finner att sådant skulle kunna i någon mån förekommas genom ett bifall till Herr Hedins förslag, har jag icke något emot att instämåa i hans yrkande.

Chefen för Finans-departementet Herr Statsrådet Wærn: Den känslä som dikterat de föregående talarne's yttranden, har varit “förväning och,

läpnad“ öfver den siffra, till hvilken utgifterna på Tullverkets stat på en gång “sprungit upp“ i Kongl. Maj:ts nådiga förslag till aflöningsstat för nämnda verk. Dessa talare hafva granskat denna siffra, jemfört den med slutsumman i föregående års stat och med det belopp, hvarå den för 4 år sedan uppgjorda s. k. normalstaten slutade, och i allt detta funnit skälet, hvarföre det vore orimligt att bifalla hvad Kongl. Maj:t föreslagit, samt ansett att Riksdagen bör stanna vid en lönstillökning af 20 procent. Finnes det bland Eder, mine Herrar, någon som följt med de i tidningarne då och då förekommande korta notiser om den alltjemt stigande tillökningen af statsverkets inkomster? Hafven I ej alle af Kongl. Maj:ts nådiga proposition inhemtat, hurusom blott på ett enda år statsinkomsterna lemnat ett öfverskott af 16,000,000 kronor? Mig förefaller det som om detta förhållande borde mera än något annat vara egnadt att väcka förvåning. Hvarifrån komma då dessa alltjemt stigande inkomster? Jo, dels från statens jernvägar och dels från tullen. Det system, efter hvilket Tullverket vid 1856—1858 års riksdag blef ordnad, var uppgjort då tullen år 1857 inbringat staten en inkomst af 10,000,000 R:dr; år 1870, då den på grund af ett år 1868 afgifvet förslag uppgjorda normalstat började tillämpas, var tullinkomsten omkring 14,000,000 R:dr, och år 1871 ännu icke mer än omkring 15,000,000 rdr, men år 1872, då normalstaten kom i full verksamhet, öfver 19,000,000 R:dr, och 1873 eller sistlidet år helt nära 24,000,000 R:dr. De talare, som hittills uppträdt i denna fråga, hafva alldeles förbigått detta förhållande. De hafva ansett, att man i afseende å en lönereglering, som uppgjordes för att uppbära en inkomst af först 10,000,000 R:dr och sedermera 15,000,000 R:dr, icke behöfver taga i betraktande, att denna inkomst visar sig långt öfverstiga dessa belopp och sistlidna år uppgick ända till 24,000,000 R:dr. För hvem som helst torde det dock vara klart, att, sedan en reglering blifvit uppgjord för uppbörd af en viss storlek, samma reglering icke kan förslå eller vara lämplig för en inkomst, som på två år stigit med 60 procent eller 9,000,000 kronor. Chefen för General-tullstyrelsen har också flera gånger under sistlidna år för mig anmält omöjligheten af att med hittills varande aflöningsstat förfara med en rörelse, som gjorde så stora anspråk på tillökning i krafterna.

Det är dock, mine Herrar, ingalunda denna stegring i tulluppbörden med 60 procent på 2 år, som *till fullo* angifver graden af de ökade anspråken på tulltjenstemännens krafter. *Tullinkomsterna* äro visserligen beroende af mängden och beskaffenheten af det gods som förtullas, men tulltjenstemannens *arbete* beror af totalimportens storlek, enär äfven tullfritt gods måste för kontrollens skull tullbehandlas. Och det är ytterligare icke blott importens *storlek* utan äfven dess *natur*, som utöfvar en betydande inverkan på tillökningen eller förminskningen i tjenstemannens arbete. Om t. ex. till en viss hamn, som förut besöktes af blott ett ångfartyg i hvarje vecka, numera inlöpa sex ångfartyg i veckan, så fördelas visserligen importen på alla dessa fartyg, men arbetet blir derigenom nära nog lika många gånger större än förut. Likaledes utöfvar *omsättningens* natur ett visst inflytande på tulltjenstemännens arbete, ty der förut en köpman, en *grossör* importerade stora skeppslaster, dem han sedermera afyttrade till flera *minutörer*, der taga numera i stället minutörerne sjelfve

ve i följd af lättare kommunikationer och mera utvidgade affärsförbindelser sina varor direkte från utlandet. Hvilken ofantlig tillökning i arbetet skall uppstå genom importens fördelning i mångdubbelt flera collies än förut och genom massan af nya räkningshafvare, torde af hvar och en lätteligen inses. En olidlig tillökning i arbetet och kontrollen medför ytterligare *nederlagsrätten*. Köpmannen eger nemligen, såsom bekant är, rätt att upplägga sina importerade varor på nederlag och låta dem tullbehandlas först i det ögonblick, då han vill uttaga godset eller en viss del deraf. I samma mån allt flere godsegare begagna sig af denna rätt, nederlagsmagasinens antal ökas och uttagen ske i smärre poster för hvarje gång, i lika grad ökas äfven arbetet för tulltjenstemännen.

Nu är frågan den: skall ej något afseende göras på alla dessa omständigheter; är det tänkbart att samma arbetskrafter, som blifvit afpassade efter gamla förhållanden, nu skola vara tillräckliga för ett så ofantligt ökad arbete, och är det ej nödvändigt att arbetskrafterna ökas? Jo, mine Herrar, det erfordras nu långt större arbetskrafter inom Tullverket än förut. General-tullstyrelsen har dock af prisvärd sparsamhet med statens medel och äfven åtskilliga andra skäl i allmänhet velat undvika att antaga *nya* tjänstemän utan i stället utvidgat sina anspråk på de nuvarande tjänstemännens krafter så långt möjligt varit, men då fordra väl icke blott rättvisa och billighet utan ock omtanke om möjligheten att kunna på detta sätt fortfara, att det ytterligt ansträngda arbetet blir ordentligt aflönadt.

En föregående talare riktade sina anmärkningar, bland annat, mot den föreslagna förhöjningen i anslaget på Tullverkets ålderstilläggsstat. Ehuru talaren godkände sjelfva principen, uttalade han dock förkastelse- domen öfver ålderstilläggsystemet i dess praktiska tillämpning, enär den tjänsteman, som i all maklighet, dock utan att göra sig skyldig till tjänstefel, skötte sin tjänst lika väl som den, hvilken egnade all sin själs- och kroppskraft åt sina tjänstegöromål, vid uppnåendet af den bestämda åldern erhöil sådant lönetillägg. Mine Herrar, tulltjänstemannen faller icke under denna förkastelsesdom. Tullverket kan under nuvarande förhållanden snarare liknas vid en maskin, en jaggernautsvagn, som dödar hvar och en som kommer i dess väg. Tulltjänstemannen får sannerligen ej sitta i maklighet och vänta på ålderstillägget. Han ernår det först då hans krafter äro brutna. Han måste till det yttersta anstränga alla sina krafter ty rörelsen medger ingen hvila. Fartygen, hvilkas laster skola undersökas, få ej uppehållas. Rörelsen skulle annars stoppas och en oreda uppstå, som gjorde all ordning och kontroll omöjliga. Någon torde invända, att det icke är nödvändigt att den ordinarie tulltjänstemannen öfverstränges, enär extra biträden kunna anlitas. Ja, detta är sant; men, mine Herrar, hvilken skilnad i afseende på möjligheten att utöfva vederbörlig kontroll är det icke, då man dertill har ordinarie tjänstemän, som äro bundne af sina fasta platser, och i Tullverkets tjänst vunnit hållning och disciplin, mot att använda extra biträden, hvilka icke i samma grad kunna hafva dessa egenskaper, och som i dag kunna vara att tillgå, men i morgon vara borta! General-tullstyrelsen har ock i flera fall påpekat nödvändigheten af att öka de fasta platsernas antal, och detta för-

hållande jemte den omständighet att behörigt afseende måst fästas på den utomordentliga stegring i lefnadskostnaderna, som på de senare åren inträddt, är anledningen dertill, att den nu föreslagna staten för Tullverket i väsendtlig mån skiljer sig från nästföregående års stat.

Beträffande de af föregående talare gjorda jemförelser mellan den nu föreslagna aflöningsstaten och de tillförene upprättade staterna samt de af talarne i anledning deraf anställda betraktelser, så kan en dylik jemförelse blifva helt och hållet grundfalsk, om man dervid tager i betraktande allenast den siffra, hvarmed en senare stat öfverstiger en föregående. Det är nemligen framför allt angeläget att se till, huruvida omkostnaderna för arbetet stigit i större förhållande än arbetet gjort. Om jag har ett gifvet arbete för en gifven uppbörd, och omkostnaderna ett år uppgått till 15 procent af uppbörden men ett annat år till blott 10 procent, så är det alldeles likgiltigt, om den siffra, som uppkommer vid de 10 procentens uträknande i riksdalertal, öfverstiger det föregående årets omkostnadssumma, men det måste deremot anses såsom en utomordentlig vinst, om jag med ett belopp, som motsvarar 10 procent af uppbörden, kunnat verkställa samma uppbörd, för hvars skötande ett föregående år erfordrats 15 procent af uppbördens belopp. Tager man nu i betraktande huru förhållandena i detta afseende under föregående år gestaltat sig, så finner man, att 1857 års bokslut upptager inkomsterna till 10,000,000 R:dr och omkostnaderna till 1,539,000 R:dr, under det att år 1872, då den år 1868 uppgjorda normalstaten var i full verksamhet, inkomsterna uppgingo till 19,300,000 R:dr och omkostnaderna till 1,508,000 R:dr. Här af framgår, att omkostnaderna minskats i samma mån som inkomsterna ökats. Jag anmärkte nyss att år 1857 hela uppbörden uppgick till 10,000,000 R:dr, och utgjorde samtliga utgifterna $16\frac{96}{100}$ procent af denna summa, men aflöningen blott $13\frac{1}{2}$ procent deraf. För år 1875 är uppbörden beräknad till 19,500,000 kronor och omkostnaderna till 2,500,000 kronor, men samtliga utgifterna uppgå till $12\frac{1}{3}$ procent af denna uppbörd, under det att aflöningen ej utgör mer än icke fullt $9\frac{1}{2}$ procent af densamma. Jemför man utgifterna för tullpersonalens aflöning under det gamla systemet i förhållande till inkomsterna med samma slags utgifter under det nya systemet, så visar sig, att den nu föreslagna aflöningsstaten slutar med en siffra, som, efter procent räknadt, motsvarar allenast två tredjedelar af det belopp, hvartill aflöningen under det gamla systemet uppgick. Den procent af den för år 1875 beräknade uppbörden, till hvilken slutsumman i den nu föreslagna aflöningsstaten för Tullverket uppgår, är betydligt lägre än i Norge, Italien och Belgien, hvilka länder i följd af sitt geografiska läge eller storleken af sina handelsförbindelser kunna i detta fall komma under jemförelse med Sverige. Detta förhållande torde äfven utgöra ett bevis derpå, att den nu föreslagna statens slutsumma icke är öfverdrifvet stor. Att General-tullstyrelsen också söker att nedbringa omkostnaderna till minsta möjliga belopp synes af de år efter år föreslagna minskningar i den ordinarie aflöningsstaten genom indragningar, der sådana varit möjliga att göra. Så har General-tullstyrelsen i afseende på innevarande års stat föreslagit indragning af åtskilliga ordinarie löner till sammanräknadt belopp af 41,700 R:dr. Att indragning af dessa löner kunnat föreslås, beror till största delen derpå, att

förhållandena i Öresund blifvit så lyckligt ordnade, att den smugglingsrörelse, som från Danmark förut bedrifvits på skånska kusten, blifvit i hög grad försvårad, hvaraf ock blifvit den följd, att minskning i der befintliga bevakningsanstalter kunnat ega rum.

Nu är frågan den: huru bör Riksdagen ställa sig i afseende på de anspråk på förhöjning i anslaget till Tullverkets stat, som af Kongl. Maj:t nu framstälts? Kan det vara rätt att, såsom föregående talare yrkat, Riksdagen icke bör fästa afseende vid något annat förhållande än det, att de nuvarande stegrade lefnadskostnaderna göra ett *dyrtidstillägg* för Tullverkets tjänstemannapersonal oundgängligt? Är det rätt, att Riksdagen icke tager i betraktande, hurusom den ökade rörelsen naturligen fordrar större arbetskraft för tullbehandlings- och tullbevakningsbestyrens nöjaktiga fullgörande? Är det rätt och klokt att Riksdagen fränser detta förhållande och helt enkelt förklarar, att det nuvarande systemet skall räcka till? Mine Herrar! Sådant går ej an. Hvad har Regeringen under sådana förhållanden att göra? Svaret derpå ligger i den Kongl. propositionen. Nu har Stats-Utskottet ansett, att, då Regeringen framkommit med så stora anspråk på medel för ändamål, hvilkas nytta Utskottet icke kunnat fullt inse, Riksdagen borde se tiden an och icke för närvarande fastställa någon definitiv löne reglering för tullstaten utan uppskjuta densamma till nästa år, under hvilken tid de nuvarande förhållandena kunde af erfarenheten bekräftas. Utskottet har derföre ock förbehållit Riksdagen fria händer att efter vunnit erfarenhet framdeles ingå i pröfning af den nya regleringen af lönerna för tullstaten samt tillstyrkt Riksdagen att, med godkännande af Kongl. Maj:ts nädiga förslag blott för nästkommande år, till Kongl. Maj:ts disposition ställa den summa Kongl. Maj:t ansett nödvändig för behörigt skötande af ifrågavarande del af statens uppbördsväsende.

Jag finner hvad Stats-Utskottet i denna del gjort fullkomligt naturligt. Jag har, efter trägna studier i ämnet och öfverläggningar med verkets chef, kommit till den öfvertygelsen, att förslaget är godt, men då Stats-Utskottet har önskat att mera erfarenhet måtte insamlas, har jag deremot ingenting att invända; jag finner det tvärtom helt naturligt och önskar derföre bifall till Stats-Utskottets förslag. Men betänken Eder väl, mine Herrar, innan I ställen Regeringen utan förmåga att på lämpligt sätt ordna en betydande afdelning inom landets uppbördsväsende. Handel och rörelse blifva derigenom förfördelade, och om det goda tullsystem, vi nu hafva, den goda ordning, som nu herskar inom verket, skulle rubbas genom öfver höfvan ökadt arbete, utan möjlighet för styrelsen att reglera der sådant behöfs, om — säger jag — det lemnas tillfälle att insmyga sig fel och oordentligheter i ena som andra afseendet, både så att trafikanterna märka att det icke är möjligt för tjänstemännen att utöfva ordentlig kontroll och att personalen blir likgiltig i arbetet, då vore detta enligt mitt förmenande en större olycka, än om ett år några hundra tusen mera än vanligt skulle åtgå för verkets drift. Jag kan icke annat än såsom fosterlandsvän önska att Kammarerna sätter Regeringen i stånd att sköta ärenden af sådan storlek med den kraft som behöfves, och Riksdagen binder sig icke derigenom på något sätt. Förespeglingen derom att, ifall Riksdagen för en gång höjer staten, Riksdagen derigenom

för all tid bundit sig, visar en brist på sjelstillit, mot hvilken jag för min del protesterar. Hvad Regeringen angår, har hon härvid icke inlagt någon baktanke, ej heller gör Regeringen anspråk på att, om Riksdagen nu godkänner den nya staten för ett år, den skall bibehållas för ett annat. Ett beslut i enlighet med Stats-Utskottets hemställan omöjliggör icke den reglering, Riksdagen önskar. Både grundlagen och Riksdagens ställning omöjliggöra en sådan baktanke eller ett sådant anspråk. Då Riksdagen sagt att regleringen skall uppskjutas, är den också uppskjuten, och ingenting kan hindra Riksdagens frihet att, när den rätta tidpunkten för regleringen inträffar, då göra hvad som lämpligt är.

Herr von Schoultz: Behandlingen af detta ärende uti Stats-Utskottet förefaller mig egendomlig i så måtto, att oaktadt ingen skriftlig reservation finnes antecknad vid slutet af utskottsbetänkandet, man likväl nu får höra den ena efter den andra af utskottsledamöterna uppträda mot Utskottets förslag och utan betänkande genast förena sig om ett nytt, afvikande förslag, framställt af en representant på stockholmsbänken. Jag har i denna sak talat med en och annan af Stats-Utskottets ledamöter och ingen har velat försvara Utskottets förslag. En nämude till och med att detsamma är "oförsvarligt", och såvidt icke någon utskottsledamot, som ännu icke yttrat sig, uppstår och bevisar att förslaget låter försvara sig, så torde det endast vara bakom Herr Statsrådet och Chefens för Finans-departementet utförliga utredning, som skydd bör sökas för den åsigt, hvori Utskottet affattat sitt förslag. Ställningen är verkligen egendomlig och för mig är det ganska svårt att här åtaga mig den ansvarsfulla rollen att försvara Utskottet. Jag vill icke gå så långt, utan endast — då jag förmodar att votering kommer att ske — söka redogöra för de motiv, hvilka dervid komma att leda mig.

Den talare, som började diskussionen, gjorde en jämförelse mellan de högst aflönade tjänstemännen inom detta verk med lärarne vid statens allmänna läroverk och deras ansvarsfulla uppdrag. Å ena sidan materiella intressen, å andra sidan rent andliga intressen att bevaka. Naturligtvis känner jag mig från den ställning såsom lärare jag i samhället intager särdeles tacksam för detta iakttagande af lärarekorpens ställning, men jag kan dock icke deraf hemta den anledning, han ville finna, att på grund af en sådan jämförelse detta förslag till ny stat för Tullverket bör nedprutas. En liflig och för sitt ämne brinnande talare har vid ett föregående tillfälle genom ett citat af Thorild erinrat derom, att representationen vid ett visst föreliggande fall endast har att betrakta hvad som i just det fallet kan vara rättvist och billigt, och jag tillåter mig nu med afseende å föreliggande förslag till ny stat för Tullverket göra samma påminnelse, att "detta är detta" och ingenting annat.

Om jag således, i enlighet med denna grundsats, betraktar denna fråga i och för sig sjelf, så har redan från statsrådsbänken blifvit framhållet den betydliga statsinkomst, som utgöres af tullintrader, och hvars större eller mindre belopp naturligtvis betingas af importens storlek. Om man nu erkänner och fäster afseende vid de källor, hvilka åstadkomma denna inkomst, så torde det icke böra förbises, att dess oafkortade tillfallande till staten — så att säga — hvilat på grundvalen af den redliga

nitfullhet, som tullpersonalen ådagalägger vid tjensteutöfningen. Man bör också besinna detta verks ömtåliga natur, hvilken framstår så mycket tydligare, då man erinrar sig tulltjenstemännens ställning under en förfluten tid, huruledes deras inkomster då voro, snart sagdt, till största delen beroende på de sportler, hvilka betalades af den stora handlande mängden; *nu* ställer sig deremot i förgrunden ett bemödande att undvika sportel-systemet, hvars olägenheter för länge sedan blifvit insedda, och göra tullpersonalen oberoende af allt slags inflytande, som under smygande form må kunna tränga sig fram. Man måste därför ovilkorligen erkänna, att, om statens rätt med afseende å tullintraderna skall betryggas, den enda säkra grundvalen utgöres af tjenstemännens pligttrogna tjensteutöfning. Dessutom är, just till följd af trafikens liflighet, desse tjenstemäns tid tagen helt och hållet i anspråk för det allmänna, och om dessa omständigheter sammanläggas, tror jag att man skulle kunna tillämpa samma betraktelsesätt här, som eger rum inom många industriela företag, nemligen, att i samma mån resultatet visar sig tillfredsställande, de som dertill bidraga också tilldelas en större uppmuntran.

Förslagets motståndare hafva framhållit att lönerna i den nya staten öferskrida hvad man föreställer sig vara rättvist. Jag är icke kompetent att bedöma den saken på annat sätt, än att jag kan söka sätta mig in i tulltjenstemännens ställning, och då jag det gör under fasthållande af de åsikter, jag nyss tillåtit mig att framställa, nemligen att åt tullpersonalen bör beredas en oberoende ställning samt att arbetet i Tullverkets tjänst tager all tid och alla krafter i anspråk; så tillstår jag, att jag icke finner de nu föreslagna lönerna, hvilkas belopp framgå af bilagan till Kongl. Maj:ts proposition, i minsta mån öfverdrifna. Jag har sjelf i egenskap af föreståndare för en läroanstalt i Göteborg varit i mångfaldig beröring med Tullverkets afdelningar derstädes och kan af egen erfarenhet intyga, att intet annat embetsverk i staten är så träget sysselsatt som just tullverket, synnerligen inom de lägre tjenstegraderna. Jag har sålunda funnit, att det fordras 14 timmars daglig tjenstgöring under största delen af året, åtminstone hvad Göteborg beträffar, der sjöfarten sålän är stängd. Härtill kommer en mängd nattarbete, och om jag reducerar aflöningen till hvad den utgör per timme, gifver beräkningen ett utslag, som är särdeles ringa. Jag kan därför icke annat än här offentligen uttala, att — såvidt jag kunnat bilda mig ett omdöme i saken — den föreslagna förhöjningen af tullstaten är föranledd af vederbörandes sträfvande att gå rättvisa och billiga anspråk till mötes, ehuru visserligen den nya statens slutsumma med ett betydligt belopp öferskrider den gamla statens totalsumma.

Med detta uttalande har jag velat motivera min åsigt vid den blifvande voteringen, och jag har — som sagdt — icke kunnat åtaga mig att försvara Stats-Utskottet, hvilket jag hoppas att någon af Utskottets egna medlemmar skall åtaga sig, för att derigenom kämpa för egen sak.

För min del yrkar jag för närvarande bifall till Stats-Utskottets förslag.

Herr Hægström: Flere föregående talare, företrädesvis den första och andra i ordningen, hafva redan påpekat den skilnad, som råder mel-

lan föreliggande nya stat och den år 1870 fastställda staten för Tullverket, hvilken senare med några små modifikationer nu är gällande. Oaktadt således en allmän reglering inom verket egt rum för så kort tid sedan som fyra år, har likväl Regeringen nu begärt icke mindre än 25 procent förhöjning å hela anslagssumman för Tullverkets drift. Utom denna betydliga stegring har dessutom en annan omständighet syns mig märkvärdig, nemligen att den stat, som nu blifvit af vederbörande framlagd och som i första hand blifvit uppgjord af General-tullstyrelsen, går i motsatt riktning mot representationens uttalade önskan. Man har höjt lönen och minskat tienstgöringspenningarne, hvilket naturligtvis skall hafva den verkan, att, då tienstinnehafvaren afgår, hans pension blir betydligt högre än under nuvarande förhållanden. Riksdagen har likväl tydligen uttalat den åsigten, att någon betydligare del utaf aflöningen bör utgöras af *tienstgöringspenningar*, just för att derigenom undvika en tung och dyr pensionsstat.

Ser jag först på de indragningar, som nu föreslås, finner jag utaf bilagan till Kongl. Maj:ts proposition, att dessa utgöra tillsammans 82 platser, flertalet af lägsta graderna: kustsergeanter, kustvaktare o. s. v. Å andra sidan föreslås tillökning af tullpersonalen vid åtskilliga stationer med tillsammans 42 platser, och totalminskningen skulle således blifva 40 befattningar, när en gång de såsom obehöfliga ansedda kunna blifva indragna, ty den saken omtalas endast i mycket sväfvande ordalag, t. ex. att de och de platserna torde böra indragas "vid blitvande ledighet eller innehafvarnes frivilliga öfvergång på indragningsstat", det vill säga att indragningen är ställd på en oviss framtid. Under antagande likväl att dessa 40 tienstgenast indragas, kvarstår dock såsom vilkor för åtgärden beviljandet å representationens sida af en betydligt ökad stat. Då tillökningen utgör i rund summa 500,000 kronor, skulle således hvar och en af de indragna tiensterna kosta staten 12,500 kronor årligen. Att göra indragningar med sådant resultat, finner jag för min del ganska betänkligt, och jag anser det då bättre att de öfverflödiga tienstmännen kvarstå till döddagar.

Att Herr Statsrådet och Chefen för Finans-departementet sökt att försvara det regleringsförslag, som Kongl. Maj:t uppå hans föredragning beslutat, framlägga för representationen, är helt naturligt, och jag har ingen ting derom att säga, men jag tillåter mig dock att bemöta några af hans argument. Först återkallade Herr Statsrådet i minnet huru statsinkomsterna under en följd af år allrjemt stigit, och att hufvudsakligen de ökade tullintraderna dertill bidragit. 1871 utgjorde tullmedlen 15 millioner, 1872 19, 1873 24. Då tullinkomsten stiger, sade han, skola naturligtvis omkostnaderna ökas. Ja, gifvet är att, med en lifvigare rörelse, expeditionen vid tullstationerna tager i anspråk större krafter, men att behovet icke öfverstiger den nuvarande tullpersonalens förmåga, slutar jag deraf, att hvarken General-tullstyrelsen eller chefen för Finans-departementet framlagt förslag att öka personalen, utan att öka lönerna för de nu anställda tienstmännen, naturligtvis i akt och mening att derigenom uppmontra tienstmännen till större ansträngningar. Men om importen än ytterligare skulle stiga i samma proportion som hittills, synes det mig klart, att, då hvars och ens arbetsförmåga har en viss gräns, man således

till slut måste se sig tvingad att tillsätta ett större antal tjänstemän, hvilket icke kan ske annorlunda än genom en ny dryg förhöjning af utgiftsstaten.

Herr Statsrådet åberopade nederlagsväsendet såsom exempel på de ökade göromålen. För min del tror jag icke, att detta i någon väsendtlig grad ökar göromålen inom Tullverket, tvärtom hyser jag den åsigten, att nederlagsväsendet nästan tillskyndar tullpersonalen lindring i göromålen. Skall allt som importeras ögonblickligen tullbehandlas och expedieras, måste arbetet tynga högst betydligt, då deremot i händelse icke en hel last eller ett större parti på en gång tullbehandlas, utan endast en mindre del omedelbart förtullas och det öfriga lägges på nederlag, arbetet blir fördeladt och således icke trycker så mycket på personalen. I Stockholm t. ex. förmodar jag, att nederlaget anlitas mera under vintern, då trafiken sjöledes är stängd och då tullpersonalen icke är så mycket jägadt af arbete. För en affärsman måste det vara ganska bekvämt att i mån af behof under loppet af vintern från nederlaget uttaga större eller mindre partier af det lager, han före seglationens upphörande upplagt. Jag anser således, att nederlagsväsendet icke gerna kan i någon betydligare mån öka tulltjänstemännens arbete, såsom den ärade talaren påstod.

Då Herr Finansministern försäkrade att, till följd af det betydligt förökade arbetet inom Tullverket, statsmakterna måste vara betänkta att göra uppoffringar för verkets behöriga drift, hade jag svårt att fatta, det sådant icke kan ske på annat sätt än genom att *störta upp* lönerna — ty så kallar jag en åtgärd att, då för kort tid sedan en utgiftsstat blifvit fastställd till 2 millioner, den i hast bringas upp till 2 $\frac{1}{2}$ millioner, det vill säga 25 procent förhöjning. Det finnes äfven andra verk, utom tullen, der göromålen betydligt ökats, t. ex. jernvägstrafiken. Jag tror att tillökningen i rörelse här håller jemna steg med rörelsens tillväxt inom tullen, och det kan icke bortresonneras att, i samma mån jernvägstrafiken ökas, personalen äfven måste mera ansträngas. Men här har regeringen nöjt sig att begära dyrtidstillägg efter samma beräkningsgrund som vid statens embetsverk i öfrigt eller 30 procent af nuvarande aföningar; vid Tullverket deremot icke mindre än 50, 75 och 100 procent för vissa tjänstebefattningar. Jag tror att jernvägstrafiken går lika bra, fastän man der nöjt sig med att begära 30 procent förhöjning, eller åtminstone att den icke skulle gå bättre med 50 procent förhöjning å utgifterna.

Herr Statsrådet och Chefen för Finans-departementet framhöll äfven, att det ena årets arbete icke har det minsta att göra med det andra årets. Häri må han hafva rätt, men om så är att icke det ena arbetet har med det andra att göra, så, om man vill att arbetet ärligt skall ersättas, frågar jag — då tullinkomsten nedgår (hvarpå vi många gånger förut haft exempel och som troligen skall ånyo inträffa vid första kris) huru skall då Riksdagen göra, om icke konsekvent nedsätta staten för Tullverket i proportion till det minskade arbetet. Ännu har jag likväl aldrig hört talas om en stat, som nedsattes. Väl har jag varit med om att öka och ytterligare öka, men ej om någon genomförd nedsättning.

Hvad beträffar Herr Statsrådets motvilja för extra biträden, så lem-nar jag det derhän, huruvida man icke såvidt möjligt är bör undvika att

i större utsträckning använda extra biträden eller göra sådant till allmän regel, men jag tror att extra biträden vid vissa tillfällen kunna med fördel begagnas. En enskild man belastar icke sin affär med alltför många medhjelpare, utan engagerar det antal, han nått och jemnt behöfver. Men om han vid viss tid behöfver förstärkt arbetskraft, är det mycket bättre att antaga extra arbetare under en kort tid, än att belasta affären med en fast aflönad korps för hela året, hvilken under långa perioder skulle sakna arbete. Går sådant an för enskilde industridkare och affärsmän, tror jag äfven det är praktiskt för staten.

Jag har med fägnad hört, att åtskilliga af Stats-Utskottets ledamöter nu begagnat tillfället att öppet i Kammaren reservera sig mot föreliggande förslag, men jag skulle varit ännu mera tacksam, om de reserverat sig i betänkandet, ty då man ser ett betänkande med vissa förslag till Riksdagen och ingen reservation är bifogad, så tillstår jag att man känner sig lugn, äfven om förslaget behandlar en penningefråga och man skulle tycka att förslaget är något dyrt tilltaget. Man resonnerar bort sina betänkligheter dermed, att då alla Stats-Utskottets ledamöter varit ense, till och med Andra Kammarens, bland hvilka alltid någon röst plägar tala för sparsamhet, man icke behöfver begrunda saken så noga, utän kan taga frågan sådan den föreligger. En talare på skånebanken — tillika ledamot af Stats-Utskottet — sade, att om han reserverat sig särskildt vid hvarje punkt, han derigenom skulle förlänga diskussionen, men då han här uppträdt och reserverat sig muntligen, förlänger ju detta ännu mera diskussionen, än om han gjort det skriftligen, hvartill endast behöfts utom namnet de två orden "*reservation af*". Då hade Kammaren sett åtminstone så mycket, att saken icke inom Utskottet gått igenom med pukor och trumpeter.

Jag yrkar afslag i Utskottets hemställan i denna punkt och bifall till Herr Hedins förslag.

Herr Kolmodin: Jag måste börja med att bekänna, det jag vid genomläsandet af denna punkt i betänkandet tyckte, att det var väl mycket penningar, som utöfver det nu varande anslaget skulle beviljas för Tullverkets underhåll; men då jag såg, att detta förslag gått igenom i Stats-Utskottet utan en enda motsägelse, då trodde jag verkligen — i likhet med hvad den näst föregående talaren antydt — att denna förhöjning betingades af den mest oafvisliga nödvändighet. Det är emellertid nu klart, att jag misstagit mig i detta afseende. Stats-Utskottets ledamöter öfverraska oss i föreliggande fall för fjerde gången inom helt kort tid med sina tysta reservationer, d. v. s. sådana som på konstspråket, om jag minnes rätt, pläga kallas "*reservations mentales*".

Vårt högt ärade Stats-Utskott är så beskaffadt, att det lifligt påminner om en företeelse från sjömanslivet. Det berättas nemligen, att, vid annalkande fara eller kort innan ett skepp skall sjunka, skeppsråttorna lemna fartyget. Här hafva vi något liknande. Så snart stormsignal går ut från Stockholms observatorium — och då blir det alltid storm, som Herrarne väl veta — så börjar Stats-Utskottets ledamöter ögonblickligen vackla och troppa af, en efter annan, från den hotade farkosten. Så skedde, då Stats-Utskottets betänkande rörande decharge för riksgälds-

fullmäktige behandlades. Förloppet var dervid fullt reguliert: stormsignal från stockholmsobservatoriet och hastig flykt från stats-utskottsbåten. Andra gången företeelsen visade sig var den dag, då artilleribyggnaderna i Christianstad afhandlades. Tredje gången var här om aftonen i fråga om bauvaktarestugorna. Då fanns det verkligen *en* reservant mot Stats-Utskottets förslag, hvilken stod der med en reservation af en och en fjerdedels rads längd. Men han uppträdde och tjusade Kammaren med sitt klockspel till den grad, att sjelfva Herr Ola Bosson Olsson lemnade den ståndpunkt, han intagit i samma linie med generaldirektören i Trafikstyrelsen, och skyndade fram för att hjälpa reservanten draga i klockan. Den fjerde gången, fenomenet uppenbarat sig, är — som sagdt — just nu vid behandlingen af denna punkt. Här finnes icke ett tecken till någon reservation; den största enighet synes hafva varit råddande inom Utskottet; men så höres med ens stormsignalen, och straxt komma Stats-Utskottets ledamöter fram med så beskaffade förklaringar, att man rent af icke kan begripa, huru beslutet inom Utskottet kunnat komma till stånd. Ingen har varit med om det.

Jag erkänner, att afgifvandet af reservationer icke är en i grundlagen förelagd pligt, utan blott en der medgifven rättighet; men deremot påstår jag, att det är en moralisk förbindelse, hvori utskottsledamöten häftar till Kammaren till följd af det förtroende, han af densamma mottagit. Att den nu införda metoden — att icke skriftligen afgifva reservation — förvillar utanför ståendes omdöme i åtskilliga frågor, har redan af en föregående talare framhållits, äfvensom det önskvärda uti, att den skola, som i denna riktning håller på att inom Stats-Utskottet utbildas sig och hvilken jag vill kalla icke den nya utan den "tysta" skolan, måtte afbryta alla ansträngningar för sin ytterligare utveckling.

En talare på skånska bänken förklarade, att han icke ville reservera sig i hvarje särskild punkt, der han vore af olika mening med Utskottets majoritet, emedan diskussionen derigenom skulle öfver höfvan förlängas. Men om behandlingen af detta ärende får utgöra ett prof på beskaffenheten af den *genväg*, medelst hvilken den ärade talaren vill åstadkomma korta diskussioner; så påstår jag, att densamma snarare må anses vara en *krokväg*, ty om ej stats-utskottsledamöternes muntligen afgiina reservationer förlängt debatten, icke hafva de förkortat den.

Här föreligger dessutom en differens på nära en fjerdedels million, och det synes mig verkligen hafva varit skäl, att den från Stats-Utskottets majoritet skiljaktige i en så vigtig fråga antecknat åtminstone sitt namn på der för reservanter sedvanliga platsen i slutet af betänkandet. Jag ser tillika, att tio eller tolf reservanter antecknat sig vid de punkter i betänkandet, som gälla Kammarrätten och Kammarkollegium, der hela trätöfröet utgör endast 1,000 kronor. Här, der frågan gäller att sätta tullstaten en fjerdedels million högre eller lägre, hade det således icke saknats anledning för minoritetens män att anteckna sig såsom reservanter. Men, mine Herrar, här har man icke rört så mycket som ett finger.

En talare har sagt, att Stats-Utskottet i denna fråga handlat "lättvindigt", och jag gifver honom fullkomligt rätt; ty resultatet visar påtagligen, att det varit en viss lätthet med vid ärendets handläggning.

Ser jag deremot på det föreliggande betänkandet, så synes Utskottet hafva använt stor omsorg på denna punkt. Motiveringen upptager mer än två hela sidor, hvilket är något ovanligt; enär vi i allmänhet pläga afspisas med två rader. Allt bär således pregeln af grundlighet, men förloppet här i Kammaren ådagalägger, att denna blott är skenbar.

Den talare, som öppnade debatten, har efter en mycket detaljerad framställning slutat med att icke göra något yrkande. Jag för min del skulle derföre efter denna lilla betraktelse kunna anses alldeles fritagen från förpligtelsen att framkomma med något sådant. Jag har likväl ett yrkande att göra, det nemligen att Stats-Utskottet för framtiden med något större omsorg än hittills måtte behandla de ärenden, hvilka blifvit hänskjutna till dess pröfning, ett yrkande på hvilket jag dock *icke* hos Herr Talmannen anhåller om proposition.

Herr Liss Olof Larsson: Herr Talman! Jag vill till en början öppet medgifva och tillstå, att Stats-Utskottet genom beslutet om den hemställan, som innehålles i nu föredragna punkt af dess betänkande, gjort sig skyldigt till ett förbiseende af det Kongl. förslaget verkliga karakter och beskaffenhet, men då man erkänner sin synd och afbeder den, hoppas jag, att den också skall varda förlåten.

I öfrigt får jag säga, att jag visserligen antecknat ett och annat af hvad Herr Kolmodin nyss yttrade. Då jag emellertid af hans långa anförande icke lyckades att få för mig klart, huruvida han ville lemna bifall åt Stats-Utskottets tillstyrkande eller godkänna något annat förslag till beslut, anser jag mig icke böra upptaga Kammarens tid med någon granskning af hans argumentation i de delar, vid hvilka jag fästat mig. Jag vill blott tillägga, att jag, för min del, instämmer i det förslag, som Herr Hedin framställt och på hvilket han begärt proposition.

Hvad åter ankommer det under debatten mycket omhandlade och från visst håll äfven mycket klandrade sakförhållandet, att utskotisledamöter, hvilkas individuella mening vid pröfningen af en fråga ej förmått att göra sig inom Utskottet gällande, mot beslutet icke anmält reservation — hvilket här är händelsen — ber jag nu att derom få yttra några ord. Jag kan då icke finna annat än besynnerligt, att den, som visat sig taga mesta anstötten af ett dylikt förfarande, just skall vara Herr Kolmodin, hvilken, såsom vi veta, plägar nästan utan undantag uppträda emot reservationerna, då sådana blifvit afgifna af ledamöter från denna Kammare och bifogade något betänkande af Stats-Utskottet. Nu återigen, då dessa ledamöter *icke* reserverat sig, uppträder han *deremot* och anser, att en dylik uraktlåtenhet är mycket att ogilla. Det hjälper således icke, huru man ställer sig. Man blir ändå aldrig Herr Kolmodin till lags. Anledningen, hvarför *jag* icke reserverat mig mot Utskottets tillstyrkande i den nu föredragna punkten, har för öfrigt varit den, att, då jag inom Utskottet icke vann understöd för mitt yrkande derom, att förslaget skulle återförvisas till afdelningen och jag icke tilltrorde mig att ega den sakkännedom, som erfordras för att på egen hand affatta en reservation, slutande å en viss bestämd siffra, återstod för mig ingen annan utväg än att låta förslaget gå till Kammaren och der tillkännagifva mina betänkligheter deremot, äfven om andra ledamöter ej låtit anteckna någon särskild mening. Sanma

oförmåga att i detalj skärskåda och granska hvarje särskild utgiftspost i den föreliggande nya lönestaten erkänner jag mig ega ännu, och jag följaktligen fortfarande är ur stånd att om det Kongl. förslagens beskaffenhet i alla dess delar bilda mig det, på sakkännedom grundade, säkra omdöme, som är nödvändigt att besitta, om man skall kunna nedskrifva en antaglig reservation med utsigt till möjlighet att kunna den försvara. Heit annat är det deremot att vid frågans behandling i Kammaren framställa de erinringar, hvartill den synes gifva anledning.

Under denna långa öfverläggning har likväl redan blifvit så mycket taladt emot den Kongl. propositionen och Stats-Utskottets betänkande i denna punkt, att jag ej vill besvara de begärda dyrtidstillägen och ådagalägga dessas nödvändighet, en af hufvudfaktorerna vid denna bevisning är förerbärandet, att tiden vore så dyr, samt att deraf, bland annat, särskildt följt, att hyrorna stigit till en höjd, som man förut icke anat. Om emellertid man närmare aktgifver på de vilkor och bestämmelser, som den Kongl. framställningen i den del, som här föreligger, innehåller beträffande det afdrag å löneens totalbelopp, som ansetts böra ifrågakomma, då tulltjenstemän är berättigad att åtnjuta boställsförmån på statens bekostnad, synes deraf framgå, som skulle den omordade förskräckliga hyresstegringen i verkligheten dock icke vara så stor, som man låter påskina. Sålunda finner man exempelvis, att öfverinspektoren vid tullbevakningsinspektionen i Stockholm, hvilken har fri bostad, på sådan grund föreslagits att erhålla i kontant löneinkomst 500 kronor mindre än innehafvaren af enahanda befattning i Göteborg, som saknar boställe. Dessa äro likväl tjenstemän med lön, enligt det Kongl. förslaget, af ända till 6,500 kronor. Häraf följer, att, om man får tro den Kongl. propositionen, tjenstemän med 6,500 kronor i lön icke behöfva betala större hyra än 500 kronor om året. För personer i den samhällsställning, som tillkommer dem i förhållande till deras grad inom Tullverket, tycker jag verkligen icke, att detta är något synnerligen obilligt eller öfverdrifvet högt belopp. Och om jag med detta till norm beräknar för de lägre tjenstemännen, hvad de ungefärligen må kunna anses behöfva af *sin* inkomst erlägga i bostadshyra, kommer jag till siffror af den beskaffenhet, att det måste blifva för mig klart, att det kraftigt verkande skäl för dyrtidstillägens beviljande, som Kongl. Majt förklarar sig finna i den omständigheten, att hyresprisen stigit i enorm proportion, icke måtte vara det verkliga och egentliga bevekande skälet. Jag har icke velat lemnat tillfället obegagnadt att bringa detta förhållande till Kammarens kännedom.

Jag slutar med ett förnyande af min redan gifna förklaring, att jag, för min del, kommer att rösta för bifall till det förslag, som framställts af Herr Hedin.

Herr Peter Olsson: Herr Talman, mine Herrar! Jag skulle nästan först vilja bedja att få hembära den värde talaren på gotlandsbänken min tacksamhet för den stora artighet, som icke blott han eger, utan äfven rätt ofta visar sig ega genom att muntra Kammaren. Jag, som likväl har en annan föreställning om betydelsen af en debatt i en riksförsamling, ämnar icke inlåta mig på det området, likasom jag icke heller dertill har förmåga. Men jag skulle vilja fråga honom, om icke för det mesta det plägar vara med honom i hans förhållande till Stats-Utskottet ungefärligen på samma sätt som med "käringen i dansen", hvilken städsade: "vill du åt det hållet, så vill jag åt det motsatta". Om Stats-Utskottet vill bifalla hvad Kongl. Maj:t föreslagit, genast uppträder den värde talaren deremot. Vill åter Stats-Utskottet *icke* tillstyrka ett Kongl. förslag, är densamme talaren strax färdig att fördöma ett sådant förfarande. På detta sätt är det gifvet, att Stats-Utskottet alltjemt skall erbjuda den värde talaren anledning till muntrande utgjutelser. Och dylika muntrationer hafva naturligtvis *sitt* värde och *sin* bevisningskraft. Emellertid hvarken vill eller kan jag, som sagdt är, gifva mig in på det området. Men jag får derjemte säga, att, hvad beträffar den värde talarens tillvitelser mot Utskottet, jag icke kan taga åt mig dem, ty, ehuru väl jag villigt medgifver, att jag icke förmått åt frågan bereda den mästerliga lösning, som tvifvelsutän kommit den till del, derest *han* sutit i Stats-Utskottet, kan jag dock ej förebrå mig att helt och hållet hafva lemnat frågan åt sitt öde eller att icke hafva behandlat den samma så, som jag ansett den förtjena att behandlas. Jag kan för öfrigt, till följd af den befattning jag tagit med denna fråga och den kännedom jag sålunda derom förvärfvat, icke underlåta att här framhålla, att, oakadt ganska många värderika yttranden afgifvits under denna öfverläggning, de särskilda anförandena likväl i mer än ett fall gifvit vid handen, att talarne alltför litet sysselsatt sig med det temligen invecklade ärende, hvilket de företagit sig att afhandla och bedöma. Befogenheten af detta mitt påstående skall jag nu i korthet söka att ådagalägga. Men innan jag skrider dertill, her jag få nämna, att i Stats-Utskottet svårighet mötte att mera positivt godkänna hvad Kongl. Maj:t föreslagit. Det frapperade icke minst Utskottets ledamöter från denna Kammare, att en så stor summa blifvit begärd för ändamålet, och man började derföre eftertänka, huru man bäst skulle gå till väga för att genomtränga förslaget och underkasta detsamma en noggrann och tillfyllestgörande granskning. Man sökte att sätta sig in i förslagets detaljer. Man tänkte att här, såsom vid öfriga hufvudtitlar, uppföra en viss procent af hvarje lönepost såsom dyrtidstillägg. Vid en närmare pröfning af de olika lönebeloppen, fick man dock för sig klart ganska snart, att ett sådant förfarande skulle medföra alltför stora svårigheter. Vi sökte då att göra oss förtrogne med den nya lönestatens bestämmelser och undersöka *hvarje* der upptagen lönesiffra, men äfven på denna väg mötte oss nästan vid hvarje steg sådana speciela förhållanden, som vållade, att vi måste öfvergifva försöket att företaga någon ändring i det löneregleringsförslag, som General-tullstyrelsen uppgjort. Så ställde sig frågan, och med mitt lilla förstånd att den bedöma kunde under så fatta omständigheter jag icke inse annat eller bättre, än att den enda utvägen att komma till något

rimligt och lämpligt slut med saken var att antaga hvad Kongl. Maj:t föreslagit *på ett år* för att sålunda blifva i tillfälle att erfara, huru arbetet för tulltjenstemännen under närmaste framtiden må komma att gestalta sig samt konjunkturena bibehålla sig eller förändras, och om icke till följd af dessa förhållanden det en annan gång må blifva mera möjligt för Stats-Utskottet att intränga i de olika detaljerna med afseende å hvarje särskildt lönebelopp. Under sådan förutsättning har jag biträdt Stats-Utskottets hemställan. I förbigående vill jag dock förklara, att, om man anser sig kunna ordna lönestaten på *det* sätt, som föreslagits af en talare på stockholmsbänken, eller sålunda att 20 procent af den nu gällande ordinarie staten ställdes till Kongl. Maj:ts disposition med frihet för Kongl. Maj:t att angående fördelningen besluta såsom honom för godt synes, jag icke har något deremot att invända, men detta sätt, att med ett hugg lösa svårigheternas knut, kan också lyckas i praktiken endast under det vilkor, att Kongl. Maj:t erhåller full makt och myndighet att använda dessa 20 procent efter hvad han anser omständigheterna fordra. Ty tjänster af enahanda natur hafva sig åt anslagna så olika lönebelopp — såsom jag genast skall tillåta mig visa — att det uppenbarligen icke låter sig göra att ordna lönestaten på annat sätt, än att General-tullstyrelsen, som känner detaljerna, lemnas tillfälle att bestämma, huru dervid kan förfaras. Jag ber nu att få öfvergå till de olika lönebeloppen.

En talare har yttrat sig om de särskilda tjänstebefattningarne inom Tullverket och lönerne för dem. Han uppräknade särskildt tullförvaltarne i Varberg, Halmstad, Ystad, Åhus, Carlshamn, Carlskrona, Vestervik, Visby, Söderhamn, Hernösand, Umeå, Haparanda, Jönköping samt Carlstad, och uppgaf, att de blifvit föreslagna att erhålla en årlig löneinkomt af 5,000 R:dr vardera. Detta är riktigt, men han borde derjemte hafva anmärkt, att denna aflöning är så beskaffad, att sjelfva lönen utgör 3,000 R:dr, tjänstgöringspenningar 1,000 R:dr och ålderstillägg 1,000 R:dr. Kammaren kan häraf finna, att tullförvaltarne först då komma i åtnjutande af den inkomst, som ålderstillägget innebär, när de tjenstgjort under ett bestämdt antal år, och de kunna således icke — föreställer jag mig — rätteligen påstås innehafva en lön af 5,000 R:dr, förr än detta vilkor blifvit uppfyllt. På samma sätt förhåller det sig med *alla* lönegraderna inom Tullverket, och detta är en omständighet, hvilken icke kunnat undgå min uppmärksamhet.

En annan omständighet, som bör observeras, men hvilken jag ej heller hört här anmärkas, är den olika löneinkomst, som nu är anslagen åt vissa tjänstebefattningar, hvilka i verkligheten äro af enahanda beskaffenhet och följaktligen äfven böra så aflönas. Jag vill nu endast uppräknå några. Vaktmästare i Gefle, Halmstad, Landskrona, Ystad, Calmar, Norrköping och Sundsvall hafva sålunda för närvarande en aflöning af 700 R:dr i Sundsvall, 1,000 R:dr i Halmstad samt 1,100 R:dr på de öfriga platserna. Om man nu tillägger dessa ett dyrtidstillägg af 20 procent å inkomsten, skulle alltså vaktmästaren i Sundsvall, för hvilken lönen är bestämd till 700 R:dr, blifva sämre lottad än öfrige vaktmästare, med hvilka han anses jemförlig i afseende å tjänstgöringens omfattning och beskaffenhet. För att förebygga möjligheten af en dylik orättvisa har ock General-tullstyrelsen — och detta, såsom mig synes, mycket riktigt —

föreslagit, att alla här ofvan omnämnda vaktmästareplatser skulle tilldelas enahanda aflöning.

Sammalunda är förhållandet med öfveruppsyningsmännen. Somliga bland dem uppbära nu ett lönebelopp af 1,200 R:dr; andra af 1,400 R:dr samt åter andra af 1,600 R:dr och med inberäknadt ålderstillägg, der sådant redan är medgifvet, 1,900 R:dr. För alla dessa befattningar har General-tullstyrelsen föreslagit en likartad godtgörelse, nemligen 1,500 R:dr i lön, 300 R:dr i tienstgöringspenningar och 600 R:dr i ålderstillägg. Nästan öfverallt möter samma företeelse inom samma tienstegrad. Om Herrarne genomläsa hela lönestaten, sådan den nu är gällande, skola Herrarne sålunda finna, att lönebeloppen äro så olika för befattningar, hvilka tillhöra enahanda kategori, att för den, som icke är djupare invid i förhållandena, svårigheten att ingå i en detaljgranskning af de särskilda lönesiffrorna, och att på grund deraf fatta detaljerade beslut, enligt min föreställning måste blifva snart sagdt omöjlig att öfvervinna, då man icke har någon längre tid odelad sig tillmätt för ändamålet. Fördenskull vågar jag ock med bestämdhet påstå, att på Stats-Utskottet, hvilket under det Riksdagen pågår är så upptaget af en mängd andra, viktiga och mångskiftande ärendens pröfning, något dylikt anspråk icke med fog kan ställas.

En ytterligare omständighet, som härvid måste tagas i betraktande och hvars berättigade inflytande å frågans bedömande jag, såsom köpman, är i tillfälle att vitsorda, är först och främst det stora ansvar, som tillkommer uppböralsmännen för de betydliga belopp, hvilka de hafva att inkassera i tullintrader, och vidare det myckna arbete för Tullverkets personal, som är en följd af det växande antalet af förtullningar. Jag eger någon kännedom om förhållandet i detta hänseende vid flera tullkamrar, och jag kan intyga, att der anställda tienstemen hafva så mycket att göra, att de rimligtvis icke kunna sysselsätta sig med något annat inkomstgifvande arbete.

Hvad som emellertid utgjort den hufvudsakliga anledningen, hvarföre jag tillstyrkt det förslag, som den Kongl. propositionen innehåller i denna del, har varit, att Stats-Utskottet hemställt om dess tillämpning endast för ett år. Jag tror, mine Herrar, att, om man besinnar sig på saken bättre, det skall visa sig vara klokare att antaga för en statsregleringsperiod sagda förslag, sådant det blifvit af General-tullstyrelsen formuleradt, än att företaga ändringar i detsamma — och jag medgifver, att vissa nedsättningar i begärda anslagsbeloppen kunde böra ifrågakomma — med den påföljd, att man sedermera finge behålla den sålunda accepterade lönestaten för en längre följd af år. Jag är af den öfvertygelsen, att, om förändrade konjunkturer inträffa och minskadt arbete för tulltjenstemännen uppkommer, konsekvensen och logiken fordra, att minskning i aflöningen för desse tienstemen bör ega rum. Ett sådant förfarande är hvarken orättvist eller obilligt. Det befinner sig tvärtom i full analogi med den till förhöjning i samma aflöning ledande åtgärd, som här är föreslagen.

I öfrigt hafva under denna öfverläggning förekommit åtskilliga yttranden och resonementer, hvilka uppenbarligen härflyta från en felaktig kännedom om de förhållanden, som talarne berört. Detta gäller, t. ex. i

fråga om *nederlagsrätten*, förnenandet, att den skulle icke föröka utan högst betydligt förminska tulltjenstemännens göromål. Detta är ett miss-tag, ty med nederlagsrätten förhåller det sig, såsom Herrarne veta, så-lunda, att, då en köpman införskrifver en viss qvantitet varor, anmäler han, att han vill lägga det hela eller någon del deraf på nederlag, med honom förbehållen rätt att sedermera i mån af behof uttaga det inne-liggande, och då måste detta vid uttaget särskildt tullbehandlas. Häraf följer icke blott, att vederbörande tulltjenstemän nödgas hålla speciel upp-sigt och kontroll öfver det i Tullverkets förvar lagda varupartiet, utan äfven att varor, hvilka kunnat tullbehandlas *på en gång*, måste under-kastas sådan behandling vid *flera* tillfällen och sålunda föranleda flera anteckningar från tulltjenstemännens sida och uppbördens emottagande i flera omgångar, än eljest skulle hafva varit af nöden.

Jag anhåller skatligen få förklara, att hvad jag nu yttrat icke skett med afsigt att i någon mån klandra de af Utskottets ledamöter, hvilka *ni* tyckas hysa mot Utskottets betänkande stridande åsigt, utan endast för att påvisa, att hvad som vid ärendets handläggning inom Stats-Utskottet förekommit synt mig vara af den beskaffenhet, att jag, för min del, ansett mig icke kunna åstadkomma något bättre förslag till be-slut, än Stats-Utskottet här framlagt för Kammarerna. Till detta beslut har jag desto hellre lemnat min röst, som jag haft mig bekant, att den afdelning af Utskottet, som hade sig uppdragen den förberedande gransk-ningen af frågan och till hvilken delegation jag icke hörde, kommit till samma resultat. På grund af hvad jag nu haft äran anföra och med hänsyn till det ökade arbetet för tulltjenstemännen, med hänsyn till det stegrade ansvaret, med hänsyn till de förändrade konjunkturerna, synes mig den af Stats-Utskottet tillstyrkta lönestaten mycket väl böra och kunna tillämpas för ett år, och yrkar jag för den skull bifall till Stats-Utskottets förslag.

Herr Törnfeldt: Det kan väl icke nekas, att Tullverkets tjens-te-män få mera att göra, i samma mån som sjöfarten utvidgas, men att söka alltjemt uppdrifva deras löner, därför att sjöfarten något är varit stor, har litet svårigheter med sig. Ty det går visserligen utan prut att få upp lönerna högt, men alls icke att få ned dem igen, då sjöfarten atagit; då är det stopp. Jag skulle dertöre nästan tro, att det kanske vore bättre att ställa så till, att Tullverket finge behålla vissa procent af hvad det tullar in åt staten, och lönerna för tulltjenstemännen således blifve beroende af tullinkomsternas sammanlagda belopp för hvarje år. Man har visserligen sagt, att tulltjenstemännen hafva mera att göra, då sjöfarten är liflig; men jag för min del tror att det finnes många tull-tjenstemän, som äro umbärliga och egentligen hafva intet att göra eller, om de hafva något att uträtta, dock icke uträtta något nyttigt. Jag har i 25 år bott i Stegeborgs skärgård. Der finnes en tulluppsyningsman med tre eller fyra vaktmästare, en kustuppsyningsman med två jakt-båtsmän. Men hvad göra nu dessa herrar? Jo, ingenting. Jag var sjelf en gång i sällskap med tulluppsyningsmannen ombord på ett fartyg; han och jag och kaptenen suto i kajutan och pratade, medan vaktmästaren förseglade luckorna -- det var hela arbetet? Och kustuppsyningsmannen

med sina jaktbåtsmän, hvad har han att göra? Jo, i vackert väder kan han taga sig en liten lusttur ut på hafvet ibland, annars gör han ingenting. Under de 25 åren, jag bott i skärgården, har jag aldrig hört, att någon kustuppsyningsman der på orten gjort något beslag; alldeles icke. Det finnes lotsar med, så vidt jag vet, samma ansvar som tullvaktmästarne, att se till det icke något tullpliktigt gods föres från fartyget oförtulladt. Finge dessa lotsar litet större löner, jemte rätt och pligt att försegla fartygens luckor, så tror jag att de kunde vara alldeles tillfyllest för tullbevakningen på många orter och hela den der apparaten af tullvaktmästare etc., såsom öfverflödig, böra försvinna. Det väcker i orterna mycket uppseende, mycken förvåning och förargelse. att staten skall aflöna så många personer, som allmänt anses onyttiga; förhöjer man nu deras aflöning, skall detta väcka ytterligare förargelse. Finnes det något embetsverk, som behöfver reorganiseras, så är det verkliga just Tullverket.

Jag vill i öfrigt icke göra något yrkande, utan har endast velat omnämna förhållandet med tulltjenstemännen i min hemort, om hvilka jag redan en gång förr erinrat, men som ännu sitta kvar i sina tjänster, utan att göra någonting nödigt och maktpåliggande.

Herr Åstrand: Enligt grundlagen tillkommer det Utskotten att utreda alla frågor, som till dem blifvit från Kamrarne förvisade samt deröfver uttala sig i till Kamrarne afgifna betänkanden, på det att Kamrarnes ledamöter, hvilka icke äro i tillfälle att företaga en granskning af hvarje speciell fråga, må så mycket säkrare fälla sitt omdöme om hvad som bör åtgöras. Beträffande den fråga, som i denna punkt afhandlas, nemligen Tullverket, har ingen reservant mot Utskottets beslut anmält sig. Utskottet säger sjelft, pag. 5 af utlåtandet: "Vid öfvervägande af förevarande förslag till Tullverkets utgiftsstater har Utskottet, beträffande der ifrågasatta ändringar i de särskilda tjänsternas antal och beskaffenhet å olika orter, icke funnit anledning till någon anmärkning." Då jag läste detta betänkande och särskildt denna punkt, åt hvilken jag egnade så mycken uppmärksamhet jag kunde genom att förut studera Kongl. Maj:ts proposition i ämnet — jag hade anledning dertill i de ofantligt stora förhöjningar i utgifterna, som der föreslagits — så drog jag deraf den slutsatsen, att hvad Kongl. Maj:t begärt vore rimligt och fullkomligt öfverensstämmande med statens sannskyldiga bästa. Men knappast hafva ett par talare här i dag uppträdt, den ene med ett yrkande, den andre med ett annat, förr än man genast får höra en, två, ja tre af Stats-Utskottets ledamöter förklara, att de begätt en uuderligheten synd genom att icke reservera sig emot Utskottets förslag. Den ene helsar anfallet mot Stats-Utskottet med synnerlig glädje, fastän han glömt att låta anteckna sig såsom reservant; den andre säger, att han visserligen varit betänkt på att reservera sig, men afstått derifrån, emedan han icke ville vara den ende reservanten; den tredje, representant från en provins, der såsom det heter i visan, ännu finnas "mandom, mod och morske mäu", har ej kommit sig för med någon reservation. Så förhåller det sig med Stats-Utskottets utredning af denna punkt och med dem, som skulle försvara

svara hvad de sjelfva varit med om att tillstyrka Riksdagen att bifalla. Det gläder mig, att från den allmänna regeln dock funnits ett undantag. Herr Peter Olsson från Helsingborg, som velat stå för hvad Stats-Utskottet här har yttrat. Jag för min del tror, att Riksdagen i fråga om afföningarne vid Tullverket mindre bör fästa sig vid denna stat såsom en särskild embetsmannastat, utan att densamma närmast är jemförlig med den enskilda industrien. Tullverkets göromål äro nemligen i främsta rummet beroende af våra skördar och af vårt varuutbyte, hvilket åter är en följd af våra tillgångar på produkter. Om nu detta varuutbyte stigit så oerhördt, att inkomsterna af tullen, från att hafva utgjort endast 14 millioner R:dr, några år derefter uppgått till 23 millioner, såsom förhållandet var sistlidne år, är det väl då rimligt att de löner, hvilka fastställdes för några år sedan, då Tullverkets inkomster icke uppgingo till mera än två tredjedelar eller hälften af deras nuvarande belopp, skola vara tillräckliga; kan man väl då begära, att, sedan ett flertal af tulltjenstemännens arbete stigit så ofantligt mot förr, de skola göra detta arbete för samma afföning som förr? Det har blifvit sagdt inom denna Kammare icke en, utan flera gånger och mycket lifligt framhållet af Stats-Utskottets ärade ordförande, som olyckligtvis nu är frånvarande, att denna Kammare ville alldeles icke på något sätt knussla på lönerna, så snart han visste, att de, som qvittera dem, hade fullt upp att göra. Och detta är i närvarande stund förhållandet med personalen i Tullverket. Det uppstår icke, såsom en talare från Norrland anmärkte, någon minskning i göromålen, därför att en stor del gods lägges på nederlag, såsom en annan talare, Herr Olsson från Helsingborg redan anmärkt, ty nederlagsgodset kan, som bekant, när som helst, efter anmälan, i huru små poster som helst uttagas från nederlaget; men visst är att, om förtullningarne fördubblas och man vill utöfva tillsyn öfver, att de tullpligtiga varorna verkligen blifva förtullade, det är skäl att tillse, att tjenstemännens inkomster, åtminstone i någon mån, blifva jemkade derefter. Jag tror dock icke, att procentjemkningen i förevarande fall vore rimlig eller billig, därför att handeln och sjöfarten på olika ställen under samma tid variera så betydligt samt naturligtvis äro ändå mycket mera olika under olika år. Det vore således, i min tanke, ett misstag, om samma praxis tillämpades på Tullverket som vid de öfriga, mera konstanta embetsverken och deras icke så varierande göromål, att nemligen lönen förökades med vissa bestämda procent. En talare från Westerbottens län, som yttrade sig i frågan, erinrade derom, att han funne det mycket betänkligt, att öfverflödiga tjänster i Tullverket indroges — jag hoppas återfinna detta yttrande i protokollet, sedan hans anförande blifvit justeradt — och motiverade denna sin åsigt dermed, att, om man ville indraga öfverflödiga tjänster och gifva full ersättning åt dem, som hafva mycket att göra och denna ersättning komme att öferskjuta den summa, som förut utgått både till dem, som haft att göra, och till dem, som icke haft det, ett sådant arrangement skulle vara mindre välbetänkt. Jag kan icke instänna i den åsigten; jag tror tvärtom, att Herr Finansministern och Generaltullstyrelsen hafva rätt, då de indraga öfverflödiga tjänster och gifva de kvarstående tjenstemännen fullt upp att göra, hvilket ingen har bestridt vara afsigten och hvarom jag

för min del är fullt förvissad. Om vi jemföra de lönebelopp, som utgå till Tullverkets tjenstemän här i Sverige, med dem som utgå till tulltjenstemännen i Danmark, så finna vi, att lönerna i det senare landet äro vida högre än hos oss, åtminstone hvad angår de lägre tjenstegraderna. På samma sätt förhåller det sig äfven i Norge. Om nu dessa små stater anse lämpligt att på detta sätt godtgöra de tjenstemän, hvilka hafva det för samhället och specielt statens reglering ganska viktiga uppdraget att uppbära en ofantlig massa af statens inkomster — jag fränkänner icke därför, såsom Herr Leijer tyckte antyda, vetenskapen, konsten och odlingen den betydelse de för landet ega, men jag tror att detta är en fråga, som bör behandlas för sig — så anser jag, att tulltjenstemännens aflöning äfven här i Sverige bör vara så afpassad, att de — jag säger detta med den fullkomligaste aktning för deras rättskänsla, deras vilja och förmåga att sköta sina tjenester på bästa sätt — icke må blifva utsatta för frestelsen att på statens bekostnad sjelfve förbättra sin aflöning. Denna åsigt har i allmänhet legat till grund för bestämmandet af aflöningarna åt de tjenstemän, hvilkas arbete i tjensten det är svårt att kontrollera; mau har i alla länder åt dem sökt bereda sådana fördelar, hvad aflöningen beträffar, att denna frestelse skulle blifva undanröjd. Jag nämnde för en stund sedan, att Tullverkets tjenstemän kunde, då man tager deras göromål i betraktande, närmast jemföras med personer, anställda i den enskilda industriens tjenst. Det är vidare bekant, att de af Kongl. Maj:t föreslagna lönebeloppen, äfven för de högre befattningarne, om man undantager chefsplatsen i tullstyrelsen, icke utgöra mer än tredjedelen, fjerdedelen eller hälften af hvad många enskilda industridkare betala sina biträden. Icke betala dessa så höga aflöningar, då deras industri är stadd på återgång! Nej visst icke; de lämpa aflöningen efter göromålen och förtjensten. På samma sätt tror jag att staten bör göra i fråga om aflöningen för tulltjenstemännen. Jag ogillar således icke, att Stats-Utskottet afslagit Kongl. Maj:ts förslag att uppföra anslaget på ordinarie stat; dock får jag tillägga, att jag tror att en sådan åtgärd är mindre farlig, så länge tjenstgöringspenningarne finnas kvar, men icke äro på ordinarie stat, utan kunna sättas högre eller lägre i förhållande till göromålen inom verket.

Jag yrkar för min del bifall till Stats-Utskottets hemställan.

Häruti instämde Herr *Wedberg*.

Herr Key: Jag ber om ursäkt därför, att jag börjar mitt anförande med ännu några ord rörande mitt eget deltagande i frågans behandling, innan den från Stats-Utskottet kom till Riksdagen.

När denna sak förevar på afdelningen, förbehöll jag mig öppen talan, då frågan skulle förekomma i Utskottet, emedan jag icke var nöjd med den utgång hon hade fått i afdelningen. Då frågan förekom i Stats-Utskottet in pleno, var jag sjuk och kunde icke bevista sammankomsten och har därför låtit anteckna, att jag icke deltagit i beslutet. För min enskilda del anser jag mig således fullkomligt fri från alla de förebräelser, hvilka här riktats mot Stats-Utskottets ledamöter i allmänhet för deras uppträdande eller icke uppträdande under diskussionen i dag. Men

det oakadt skall jag dock bedja att med några ord få försvara Stats-Utskottet. Jag anser nemligen det klander, som kommit Stats-Utskottet till del, vara mycket obefogadt. Man får dock lof att vara litet rättvis mot detta Stats-Utskott; ty man kan icke billigtvis begära att under den mängd ärenden, som i Stats-Utskottet förekomma och måste förekomma till snabb behandling, man alltid skall vara till hands att ögonblickligen reservera sig; och man måste väl erkänna, att ofta nog, då man reserverat sig, så klandras man därför här i Kammaren, och har man icke reserverat sig, så klandras man för det. Men det oakadt tror jag icke, att det är så farligt med de stormlöpningar mot Stats-Utskottet, som här så ofta förekomma; ty skulle Stats-Utskottet verkligen göra sig skyldigt till alla de förebräelser Stats-Utskottet här i Kammaren får uppbära, då dess utlåtanden föredragas till behandling, buru kan väl dermed förenas, att så många af Herrarne, icke blott af majoriteten, utan äfven af minoriteten, mycket gerna vilja hafva sina motioner till Stats-Utskottet, ja, så ofantligt gerna till och med, att ofta nog i dem inlägges en begäran om statsanslag, enkom för att kunna få dem behandlade just af detta klandrade Stats-Utskott. Detta torde väl bevisa, att Stats-Utskottet i sjelfva verket alldeles icke är så klandervärdt, som man mången gång låtsar påskina, och att det således icke är så illa menadt som det låter.

Den irade representanten från Gotland hade nyss ett anförande, hvilket som vanligt var qvickt och roligt. Han tyckes på väg att utbilda åt sig i denna Kammare en egen genre, den att vara Kammarens *rolighetsminister*. Jag får dock säga, att jag anser hans talang vara mycket för god att utslutande användas i den riktningen uti en församling, hvars uppgift och skyldighet långt mera måste vara att behandla lifvets allvar än dess lek.

Herr Finansministern har påpekat åtskilliga förhållanden, som skulle tala för bifall till, om icke Kongl. Maj:ts förslag, så åtminstone Stats-Utskottets. Han ansåg billigheten fordra, att till följd af de ökade tullinkomsterna och de ökade göromålen, en förökning i tulltjenstemännens aflöningar äfven skulle vara behöflig. Jag vill icke neka, att så är förhållandet. Men å andra sidan om, såsom redan blifvit framhållet, dessa tullintrader minskas, månne icke konsekvensen äfven skulle fordra att lönerna minskas? Detta låter sig dock icke göra, i fall man sätter dem på ordinarie stat. Men säger man, det gör väl ingenting att vara frikostig på extra stat, derigenom kan man icke riskera någonting. Så är dock icke förhållandet. Tullverket var under loppet af åren 1868 och 1869 på extra stat, och man sökte litet hvar, just af det skälet, passa på att kalfatra detsamma; men slutet blef att man blef trött på kriget och satte verket på ordinarie stat. På samma sätt kommer det nog också i sinom tid att gå äfven med den nu af Utskottet föreslagna extra staten, i fall den bifalles. Tycker man därför att det gör ingenting att vara frikostig på extra stat, så misstager man sig ganska mycket; frikostigheten kommer surt efter på den ordinarie staten. Man bör därför vara mycket säker på sin sak, innan man beviljar en löneförhöjning. En utmärkt representant så väl i den gamla som den nya representationen, men som numera icke är här utan har lemnat Riksdagens förhandlingar, i hvilka han deltog med stor förmåga och stort anseende och särdeles mycket sysselsatte

sig speciellt med tullförhållandena, sade en gång till mig enskildt: "Om Ni kommer att fortfarande vara kvar i Stats-Utskottet och på andra utgiftsafdelningen handlägga tullstaten, så lägger jag Er en sak på hjertat: bifall aldrig eller så sent som möjligt att sätta tullverket på ordinarie stat! Förhållandena variera nemligen så, att det ena året äro tullinkomsterna stora, det andra året äro de det icke. Det finnes dessutom många andra föränderliga förhållanden, som göra att tulltjenstemännens aflöningar icke böra fixeras." Utan att gå så långt, vågar jag dock påstå, att Herr Finansministerns invändningar om de ökade göromålen och de i följd deraf ökade arbetskrafterna *redan* äro tillgodosedde. Ty om man slår upp pag. 37 af bil. Litt. D till den Kongl. propositionen, så finner man att på extra stat för tullverket för år 1875 äro uppförda först och främst: "arvoden, förslagsanslag, 9,250 R:dr." Dessa arvoden äro afsedda, enligt förteckningen å sid. 38 samma bilaga, till aflöning åt rådhusrätten för tullmål i Stockholm samt öfriga städer, en ordförande i gränsetullrätterna i Jemtland samt en ordförande vid gränsetullrätten i Haparanda. Dessa arvoden äro dock ett förslagsanslag, som kan ökas, i händelse tullmålens antal skulle tillväxa. Vidare finner man längre ned å förstränämnda sida en annan post: "Diverse utgifter, förslagsanslag, 11,700 R:dr." Äfven denna post är ett förslagsanslag och kan således öfverskridas. Ytterligare finnes der den s. k. "Extramedelsfonden" om 88,000 R:dr, afsedd att användas till bestridande af utgifter för vikariater, extra arbeten o. s. v. Jag vill icke tala om den "Hemliga utgiftsfonden", 9,000 R:dr.

Af det anförda finna Herrarne, att det icke är någon synnerlig fara för handen, att anslaget skulle blifva otillräckligt, om det nedsattes, såsom här är föreslaget af Herr Hedin, utan att Tullstyrelsen ändå skall hafva tillräckliga medel till sitt förfogande utöfver hvad som egentligen är begärdt.

En bekant fransysk författare, Bastiat, har, såsom Herrarne veta, skrivit ett litet spirituellt arbete, som han kallat "Hvad som synes och hvad som icke synes". Äfven i det nu föreliggande Kongl. Maj:ts förslag om tullstaten finnes mycket, som synes, och icke heller så litet, som icke synes. Jag skall bedja att derpå få anföras ett enda exempel. Tullförvaltaren i Jemtlands gränsdistrikt vid Dufved är af Kongl. Maj:t föreslagen till en lön af 2,000 R:dr, tienstgöringspenningar 1,000 R:dr, ålderstillägg 1,000 R:dr, samt hästlega och resekostnad 500 R:dr. Uppbörden vid Dufved utgjorde, om jag minnes rätt, i fjor ungefär 49,000 R:dr. Detta är således hvad som synes. Men hvad som icke synes i de nu uppräknade löneförmånerna, det är att samma tullförvaltare derjemte har ett *boställe*, der han föder tio nötkreatur och två eller tre hästar. Då han nu är föreslagen att erhålla hästlega, har han således 500 R:dr i ersättning för en af de hästar, som han kan föda på bostället.

Det finnes slutligen ett annat skäl till betänkligheter emot Stats-Utskottets förslag. Riksdagen är nemligen ganska långt framskriden, men ännu äro vi i saknad af och vänta på att från regeringen erhålla förslag till *stater för Post- och Telegrafverken*. Jag känner visserligen icke anledningen, hvarför dessa förslag blifvit fördröjda, men som Herrarne finna, har Stats-Utskottet icke kunnat behandla dem på denna hufvudtitel, dit de höra, i saknad af Kongl. propositioner i ämnet. Det förefaller mig

emellertid, som hade man velat skicka Tullverkets stat i förväg, såsom ett slags snöplog för de tvänne andra staterna, för att få veta hvad som för honom möjligen kunde beviljas, och sedan framkomma med aflöningar i de två andra staterna, lämpade efter tullverkets.

Jag vill icke längre upptaga Kammarens tid, ehuru mycket skulle kunna vara att tillägga. Jag vill endast ytterligare nämna, att jag gjort utdrag ur sednaste "Almanach de Gotha" för att ådagalägga, huru utgifterna för tulluppbörden i förhållande till denna ställa sig redan nu i Sverige relativt till andra länder. De äro i Sverige högre än utomlands i allmänhet. I England t. ex. utgöra de 4,6 procent af hela uppbörden, i Portugal 11,5, i Danmark 8,6, i Norge 12,4, i Sverige deremot 12,87 eller nära 13 procent.

På grund af det nu anförda anhåller jag om afslag å Stats-Utskottets hemställan och bifall till Herr Hedins förslag.

Herr Hæggström: Den ärade statsutskotts-ledamoten från Helsingborg tog mig och andra talare i upptuktelse därför, att vi tillåtit oss göra några anmärkningar emot Stats-Utskottets förslag, och sade att det deraf tydligen visade sig, att vi alltför litet satt oss in i frågan. Att vi, som icke sitta i Stats-Utskottet, ej kunna vara så hemmastadde i statsregleringsfrågor som Stats-Utskottet, är alldeles gifvet; ty Stats-Utskottet är ju tillsatt för att utreda dessa frågor och göra dem klara för oss andra. Huru grundlig utredningen af den nu föreliggande blifvit, må andra afgöra; men mig synes det, i likhet med den andre talaren i ordningen, som hade Stats-Utskottets egne ledamöter kanske något lättvindigt behandlat henne. Jag sluter dertill ibland annat af den reservation, som finnes bifogad punkten 21, mom. b. i detta betänkande, der alla utskottsledamöterna från denna Kammare reserverat sig mot dyrtidstillägg för år 1875 åt general-direktören i Tullstyrelsen och således tillstyrkt en minskning i dyrtidstillägget för Tullstyrelsen i dess helhet med 1,000 kronor. Jag vågar hos den ärade ledamoten af Stats-Utskottet från Helsingborg icke förutsätta någon inkonsekvens, utan måste antaga, att reservationen åtminstone för hans del tillkommit af förbiseende; ty annars skulle han väl äfven hafva reserverat sig mot dyrtidstillägget åt de två departementscheferne, som hvardera för närvarande hafva en lön af 5,500 R:dr, men det har han icke gjort, lika litet som någon annan af ledamöterna i Utskottet. Orsaken känner jag ej; men förmodligen har man antingen i en hastig vändning glömt bort principen att dyrtidstillägg icke borde beviljas åt de embets- och tjenstemän, som hafva öfver 5,000 R:dr i lön, eller också har man kastat densamma öfver bord, ty annars skulle väl de tolf utskottsledamöterna från denna Kammare hafva reserverat sig äfven mot dyrtidstilläggen åt departementscheferne. Den ärade statsutskotts-ledamoten från Helsingborg yttrade vidare, att det vore omöjligt att antaga något annat förslag än Kongl. Maj:ts, och ätt, om man icke ville antaga detta, så måste man ställa den summa man ville lemna till Kongl. Maj:ts disposition. Men detta är ju precis hvad Herr Hedin nyss föreslagit, då han yrkat, att Riksdagen på det sätt bifaller förslaget till utgiftsstaten för tullverket 1875, att, med bibehållande af nuvarande förslagsanslag, 100,000 kronor, för ålderstilläggstaten en summa af 280,228 kronor 50 öra, mot-

svarande tjugo procent å nuvarande ordinarie aflöningsstatens och ålders-tilläggsstatens sammanräknade belopp, beviljas såsom tillökning å ordinarie aflöningsstaten, att såsom dyrtidstillägg, der sådant finnes vara af behofvet företrädesvis påkalladt, *af Kongl. Maj:t på lämpligaste sätt fördelas etc.* En annan ärad talare från Östergötland, Herr Åstrand, sökte göra sig lustig på min bekostnad genom att i min mun lägga åtskilliga orimligheter. Jag ber i anledning deraf endast få erinra, att hvad jag sade var, att det vore mycket bättre att hafva qvar de till indragning föreslagna 82 tjänsterna än att inrätta 42 nya tjänster, om denna indragning skulle förorsaka en ökning i staten af cirka 500,000 R:dr. För öfrigt, om jag gjorde mig skyldig till någon missägning, må det ursäktas; det har hänt och kan hända flere än mig. Samme ärade talare lät oss ånyo höra det så ofta upprepade skälet, att de enskilde betala sina biträden bättre än staten sina tjänstemän. Det skälet bestrider jag; vid ett föregående tillfälle har jag sagt och jag upprepar det ännu en gång, att staten betalar sina tjänstemän lika bra som de enskilde sina biträden. De löner staten gifver äro visserligen lägre än de, hvilka de enskilde betala, men detta motsvaras deraf, att de enskilde dels icke, såsom förhållandet är med staten, lemna pensioner, dels kunna afskeda sina biträden när som helst, hvilket staten, som erfarenheten visat, icke gör annat än högst sällan -- tjänstemannen kan hafva varit utsatt för åtskilliga graverande åtal och ändå sitta qvar, icke så den som är i enskild tjänst. Han yttrade vidare, att de enskilde nedsätta lönerna, då konkurrensen bland de sökande är stor eller då afsättningen minskas. Ja, kunde staten göra på samma sätt med sina tjänstemän, så vore det ingen fara att höja lönerna; men derom har jag åtminstone aldrig hört talas, tvärtom, endast om förhöjning.

Jag vidblifver mitt förra yrkande om bifall till Herr Hedius förslag.

Herr Hammarberg: Diskussionen om denna fråga har redan blifvit uttänjd så långt, att jag för min del skall fatta mig kort, hvilket ock bäst öfverensstämmer både med min önskan och min förmåga. Såsom en af representanterna för en af våra förnämligaste handelsstäder och ordförande för dess handelsförening anser jag mig emellertid böra intyga, att, såsom erfarenheten visat, tulltjänstemännens i den staden göromål under de senare åren högst betydligt ökats. Men det finnes äfven en annan omständighet, som vid frågans afgörande bör tagas i betraktande, nemligen att tulltjänstemännen icke, såsom förhållandet är med andra tjänstemän, kunna hafva några biförtjänster; de äro dertill alltför mycket upptagne af tjänsten. En ärad talare här har yttrat, att man bör vara temligen säker på sin sak, innan man förordar ökade anslag. Satsen är sann och gäller särskildt Stats-Utskottets ledamöter; men en representant bör ock vara temligen säker på sin sak, innan han förordar en minskning eller nedsättning i ett anslag, som blifvit af Stats-Utskottet förordadt. Jag eger icke den säkerheten och inskränker mig därför till att på grund af de uppgifter, som förekomma i Kongl. Maj:ts proposition, på grund af de uppgifter Herr Finansministern under diskussionen så fullständigt lemuat, samt då jag saknar den speciela förmågan att kunna bedöma

och vederlägga Generaltullstyrelsens förslag, yrka bifall till Stats-Utskottets hemställan.

Chefen för Finans-departementet Herr Statsrådet Wærn: Jag skall be att med några ord få bemöta hvad en del talare i detta ämne yttrat sedan jag sist hade ordet. Det har upprepade gånger framställts varningar att äfven för detta år fastställa den ifrågasatta tullstaten, emedan den sedermera icke skulle kunna ändras, vid hvilka varningar man åberopat erfarenheten från 1868—1870 årens riksdagar, och man har derjemte velat gifva åtskilliga anvisningar, huru regeringen skulle kunna berga sig, om den icke finge det nu begärda anslaget. Endast hvad sålunda yttrats vill jag till besvarande upptaga.

Hvad nu först angår möjligheten att förändra denna stat, så vill jag återkalla i minnet — hvad som kan inhemtas af så väl de vid föregående riksdagar väckta förslag som af Kongl. Maj:ts propositioner om tullstatens reglering — att så väl år 1868 och derpå följande år som äfven sedan normalstaten fastställdes årligen framkommit förslag om sådan reglering i nämnda stat som af omständigheterna varit påkallade, och deribland alltid om indragningar, i följd hvaraf sådana jemväl skett, och det är omöjligt att inse, hvarför icke dylika förändringar, i den mån förhållandena gifva vid handen, forfarande kunna komma att ske. Bäst är man ju dock ifrån alla farhågor för svårigheterna att ändra tullstaten, om man, såsom Stats-Utskottet föreslagit, ställer den blott på ett år. Skälet hvarför man först vid 1870 års riksdag antog den redan år 1868 föreslagna staten, har jag mig bekant, enär jag i min dåvarande egenskap af stats-utskottsledamot och ordförande på andra utgiftsafdelningen hade just dessa saker att behandla. Man hade vid 1868 års riksdag det stora syftet att förvandla aflöningen inom tullverket, som förut utgick i form af uppbördsprovision och sportler, till en mera bestämd aflöning, bestående af fast lön och tjänstgöringspenningar, och det var denna stora princip, som behöfde mogna, och som under de tre åren 1868, 1869 och 1870 blef af Riksdagen granskad och, såsom befunnen tillfredsställande, slutligen godkänd. En talare på östgötabänken har förordat en återgång till det gamla aflöningsättet, i det han föreslog, att tulltjenstemännens lön skulle bestämmas med en viss procent af tullinkomsten på det ställe tjenstemannen vore anställd; men Riksdagen har ju en gång efter mogen öfverläggning öfvertygat sig om olämpligheten af detta aflöningsätt och det är ju tydligt att deraf beredes tjenstemännen på olika ställen högst ojemnt och orättvist fördelade löneinkomster, såsom exempel hvarpå jag vill nämna, att, om vid en tullkammare inkommer mycket kaffe, socker, tobak och dylika varor, så lemnar tullbehandlingen deraf tjenstemannen ganska liten sysselsättning men deremot inflyter för en ganska stor tulluppbörd, hvaraf följden skulle blifva, med tillämpning af det förra aflöningsättet, att tjenstemännen blefve öfverfödigt aflönade i förhållande till sin sysselsättning, under det på andra ställen, der mest stycke gods inkom, hvars tullbehandling är förenad med mycket besvär men ringa tullinkomst, tjenstemännen skulle blifva alltför lågt aflönade. Det är således klart, att det af nämnde talare förordade aflöningsättet icke är lämpligt och att någon återgång dertill icke bör ske.

Jag öfvergår nu till de anvisningar som här blifvit gjorda, huru Regeringen skulle kunna berga sig, om den i trots af det ökade maskineri, som inom Tullverket är behöfligt, blott skulle såsom svar på sin nu gjorda framställning få sig anvisadt en summa såsom dyrtidstillägg för tulltjenstemännen, beräknadt efter samma norm som för andre tjänstemän, eller 20 procent af nu utgående löner. Man har sagt, att, om denna summa beviljades, så är dermed icke gifvet, att hvarje tulltjensteman skulle få 20 procent af lönen i dyrtidstillägg, utan meningen vore att lemna till Kongl. Maj:t fri disposition att bestämma fördelningen af nämnda medel efter sig företeende omständigheter. Jag får då fästa uppmärksamheten på, att förslaget, så vidt jag förnummit, icke går ut på annat, än att medlen skulle användas såsom dyrtidstillägg, och att det är en ren omöjlighet att använda penningar mera än en gång, ty sedan de väl äro tagna i anspråk för ett ändamål, kunna de naturligtvis icke vara disponibla för ett annat. Då tulltjenstemännen, lika med andra statens tjenare, känna tyngden af de ökade lefnadskostnaderna och i följd deraf äro i lika behof som andra af dyrtidstillägg, och Regeringen af denna anledning såsom dylikt tillägg utdelar de beviljade medlen, huru skall Regeringen då kunna på samuna gång använda dessa medel till bestridande af omkostnaderna för de inom tullverket så ofantligt ökade göromålen, till inrättande af nya erforderliga platser, till att sätta maskineriet inom tullverket i det förbättrade skick, som tidsförhållandena kräfva, det vet jag sannerligen icke och jag kan således icke finna nämnda förslag i någon mån tillfyllestgörande eller tillfredsställande. Ännu mindre afseende förtjenar den anvisning, som af talaren på calmarbänken lemnades, att använda en del af honom uppräknade, i tullverkets omkostnadsstat förekommande förslagsanslag i och för de ökade utgifter som för tullverket nu ansetts vara af nöden. Han började med det till rådhusrätternas afdelningar för behandling af tullmål beviljade arvodesanslag, 9,200 R:dr, men icke kan man väl påstå, att därför att dessa domstolar för sin verksamhet efter olika förhållanden kräfva större eller mindre utgifter, detta anslag bör få användas för att afhjelpa behofvet af ökad arbete för tullbevakningen. Vidare nämnde han anslaget till "diverse utgifter", 11,700 R:dr. Ja om man vill tolka denna rubrik efter ordalydelsen, skulle man väl kunna räkna dit hvad som helst, men icke tror jag det skulle gå an, att på detta lilla anslag kasta de betydliga summor, som för de ökade göromålen inom Tullverket behöfvas. Slutligen, hvad beträffar "extra medelsfonden", som också är ett förslagsanslag och i uppgifna afseende nämndes af talaren, så vore anlitande af den utväg, att begagna sig af detta anslag, just att motverka hvad man äsyftat, när det är just för att slippa det på senare tider i anseende till de ökade göromålen nödvändigblifna utsträckta användandet af extra biträden, som Regeringen nu begärt ifrågavarande förhöjningar i aflöningsanslag, när meningen är att öka arbetskrafter och löner så, att derigenom i göromålen må vinnas den ordning och reda och framför allt den kontroll, som är af nöden, men hvilken icke alltid, under det extra biträden anlitats, kunnat förefinnas, och klart torde vara, att det för Generaltullstyrelsen är af stor vikt, att vid skötandet af de ökade göromålen hafva att påräkna ansvarige tjänstemän och dervid icke behöfva löpa den risk, att den med svårighet kontrollbara uppbörderna på ett mindre nog-

grant sätt handhafves. Jag kan således icke godkänna de anvisningar, som lemnats på användandet af nämnda förslagsanslag.

En enda specialsak, som af sistnämnde talare omförmäls, må det tillåtas mig vidröra, nemligen frågan om tullförvaltarens vid Dufveds station löneförmåner. Talaren anmärkte, att denne skulle hafva sig på lön anslagen hästlega, oaktadt han på sitt innehafvande boställe kunde föda flera hästar. Denne tullförvaltare har visserligen ett litet boställe, der han föder några kor, men på hvilket icke finnes någon häst. För öfrigt vill jag endast nämna, att de båda tullförvaltare, som senast vid denna station haft anställning, varit nog olycklige att göra cession, hvilket torde visa, att deras löneförmåner icke äro så särdeles lysande, utan att de väl kunna deri behöfva en tillökning.

Herr Treffenberg: Det gjordes här för en liten stund sedan en anmärkning mot Herr Kolmodin, som icke han sjelf utan någon annan bör besvara, och detta gifver mig anledning att yttra några ord. En talare, Herr Key, förebrådde nemligen Herr Kolmodin, att han fattade sin uppgift som ledamot i denna Kammare så lättsinnigt, att han här aldrig gjorde annat än skämtade. Jag får för min del säga, att, om jag undantager ett enda tillfälle, då möjligtvis ett Herr Kolmodins yttrande af temligen färsk datum och riktadt just mot Herr Key kunde rubriceras såsom ett oskyldigt skämt, alla hans anföranden i öfrigt på mig gjort det intryck, att de varit genomträngda af det djupaste allvar under den mest lekfulla yta, och jag föreställer mig, att det intresse, som Kammaren synbarligen fästar vid hans föredrag, i annat fall vore oförklarligt. Särskildt vill jag uttala min öfvertygelse, att det var med det skarpaste allvar han uttalade sig mot åtskilliga ledamöter i Stats-Utskottet, då han förebrådde dem att hafva gjort sig skyldige till så kallade "reservations mentales", hvilken art af reservationer i vår katekes betecknas såsom "tysta förbehåll tvärt emot de försäkningar man gifvit". Jag tillåter mig nemligen erinra Herrarne om, att vid flera föregående tillfällen, då här varit fråga om att bevilja löneförhöjning och dyrtidstillägg för tjenstemän, anställde vid stater och korpser, hvilka man antog skulle blifva föremål för någon omreglering, har man alltid sagt: "vänta till dess vi komma till de verk, som styras af generaldirektörer; der arbetas väldeliga och ni skola få se, att vi emot der anställde tjenstemän icke skola blifva njugga". Här är nu ett förträffligt tillfälle att honorera alla dessa löften, och jag hoppas äfven, att majoriteten i Kammaren skall göra det.

Vill åter Herr Key taga någon för hufvudet för ett godt skämt, så bör han vända sig mot en af sina egna anhängare, Herr Törnfeldt, som nyss föreslog, att aföningen till tulttjenstemännen skulle utgå med en viss procent af förtullningsinkomsten. Jag skall tillåta mig att i anledning häraf påminna om en lustig anekdot, som berättats från det gamla Bondeståndet. Det var nemligen föreslaget vid en riksdag att införa den nya bestämmelsen, det alla, som studerade på prestexamen, äfven skulle genomgå en kurs i medicin, så att presten skulle kunna sköta både våra kroppar och våra själar. När denna fråga förekom till behandling i Bondeståndet, yttrade dess Kolmodin, Petter Jönsson i Träslända, att, innan

man antoge ett sådant förslag borde man först afskaffa likstolen. Jag undrar nu, hur det skulle ställa sig, om man verkligen skulle afföna tulltjenstemännen på det sätt, Herr Törnfeldt föreslagit. Jag fruktar då, att vi möjligen skulle blifva vittnen till en apokryfisk tolkning af tullförfattningarne i sådan riktning, att åtskilliga varor, hvilka nu icke anses tullpligtige, skulle komma att beläggas med tull, hvarigenom måhända både Herr Törnfeldt och vi andra finge betala åtskilligt mer än den lilla qvot, som på oss kan belöpa, om vi nu bevilja den föreslagna tillökningen i tulltjenstemännens löner. Sålunda, och på de skäl Utskottet anført, yrkar jag bifall till dess framställning.

Herr Pehr Nilsson i Espö: Det skulle vara särdeles önskligt, om alla talare i Kammaren ville taga till regel att under diskussionen hålla sig vid det ämne, som till behandling föreligger, och låta personligheterna komma fram vid kaffekoppen.

Herr Törnfeldt: Jag får säga Herr Treffenberg, att jag aldrig framställt något bestämt yrkande, utan endast i förbigående uttalade min uppfattning, att, om tulltjenstemännens lön bestämdes till en viss procent af tullinkomsten, denna lön blefve afpassad i den riktigaste proportion efter dessa tjenstemäns göromål. Riktigheten af denna min åsigt kan väl icke förnekas. Huruvida detta aflöningssätt blefve dyrare för staten än det nuvarande, det vill jag icke inlåta mig på.

Herr Hedin: Jag skall icke länge besvara Kammaren, i synnerhet som jag icke tänker följa åtskillige talares exempel att till föremål för en vidlyftig behandling taga Stats-Utskottets personal i stället för Tullverkets; men något har jag att säga min ärade vän från den storm omsusade ön. Han har eljest gjort sig känd för lika mycken humanitet som moderation, men i dag har han alldeles svikit det rykte, han förskaffat sig i denna del, i det hans anförande uppenbarligen visade, att vid straff af en störtsjö af de blodigaste sarkasmer må Stats-Utskottet icke begå något misstag och ej heller, om något sådant är begånget, erkänna det samma. Han vill således bringa det derhän, att Stats-Utskottets ledamöter aldrig skola taga skäl, aldrig lyssna till hvad här säges, utan en vist fasthålla hvad de en gång beslutit. Åtminstone kommer detta, om Stats-Utskottets ledamöter acceptera denna princip, icke att lända till fördel för ärendenas behandling och afgörande härstädes.

En ledamot i Stats-Utskottet, som nyss yttrade sig från talareplatsen, gaf mig ett medgifvande, på hvilket, såsom för mig särdeles dyrbart, jag ber att få taga fasta. Han sade, att mitt förslag kunde gå an på ett vilkor, nemligen om Kongl. Maj:t finge fullt fria händer inom den summa, som jag föreslagit, och det är just hvad jag i mitt förslag upptagit. Jag har icke sagt, att summan skulle användas till ett dyrtidstillägg af 20 procent för hvarje tjensteman, utan att Kongl. Maj:t skulle fördela densamma efter sig företeende omständigheter på de olika tjenstemännen. I det första, mycket sakrika och upplysande föredraget af den ärade Finansministern förekommo ett par yttranden, som jag måste antaga voro adresserade till mig och om hvilka jag anser mig böra säga ett par ord.

Herr Finansministern yttrade, att man bör komma ihåg, hvilken ofantlig tillökning på senare tider egt rum i våra tullinkomster, och att utgifterna för uppbörderna af denna inkomst äfven måste växa. Detta är alldeles riktigt, men af tillväxten i tulluppbörden följer dock alldeles icke, att tillväxten i omkostnaderna för uppbörderna skall vara likadan, ty det är ju klart, att inom tulladministrationen finnas en massa orörliga utgifter, som blifva oföränderliga, om tulluppbörden är stor eller liten. Begagnar sig landet af denna inkomstkälla; så är det gifvet att för uppbörderna deraf måste finnas en viss kader, som måste aflönas så eller så, på ett tillfredsställande sätt, och der har jag den fasta utgiftsmassa, som står kvar oföränderlig, om uppbörderna är stor eller ringa. Det bekräftas af erfarenheten från England, att tulluppbördens tillväxt stått väl tillsammans med en relativt betydlig minskning i kostnaderna för samma upp- börd. Herr Finansministern fästade sig äfven något vid mitt yttrande om ålderstillägg, och då jag tror, att han missuppfattat sjelfva syftet af detta mitt yttrande, så ber jag att nu få förklara mig något närmare. Jag yttrade något om sjelfva grundsatsen att gifva ålderstillägg åt statens tjänstemän och medgaf att vid första anblicken deri ligger något tilltalande, men att, såsom en mängd af statens tjenare sjelfve erkänt, det äfven funnes väsendtliga erinringar att göra deremot, på sätt jag då närmare utvecklade. Deremot framhöll jag uttryckligen såsom en förtjenst det sätt för tillämpningen af ålderstilläggsprincipen, som Generaltullstyrelsen tillförene velat följa och beklagade, att denna styrelse velat afvika från den hittills i detta afseende följda principen, hvarefter jag tillade, att just denna afvikelse varit ett af motiven till mitt nu framlagda förslag. I mitt yttrande i denna del ingick alldeles icke något syfte, att påstå eller ens antyda, att icke tullverkets tjänstemän i allmänhet äro strängt sysselsatte, ty jag tror tvärtom, att de mestadels äro det, och icke heller det syftet att söka förmå Kammaren att för dem besluta några oskäligen låga löner. Herr Finansministern yttrade också, att det vore orimligt, att vi alldeles icke ville taga i betraktande den stora tillökningen i tulluppbörden. Jag skulle dock tro, att vi tagit denna omständighet icke så litet i betraktande, vi som nu föreslagit en tillökning af 270,000 R:dr i en stat, som så nyligen är reglerad.

Jag yrkar fortfarande bifall till mitt förslag.

Herr C. A. Larsson: Det klander som Utskottet här från flera håll får uppbara, är obefogadt. Den ende, som verkligen haft skäl att vara ond på Utskottet är jag, som vid riksdagens början väckte ett förslag, som alldeles undertrycktes af Utskottet. Hade deremot min motion väckt tillbörlig uppmärksamhet, så är jag säker på, att vi redan genom en enda gemensam votering kunnat hafva slut på alla dessa eviga frågor om dyrtidstillägg. Jag begärde nemligen i min motion, att Stats-Utskottet skulle föreslå vissa millioner, som skulle ställas till regeringens disposition för att utdelas åt dem som hungra och törsta efter dyrtidstillägg. Hade detta mitt förslag gått igenom, så hade vi icke, såsom nu, behöft stå här i flera veckors tid och disputerat om beviljande af den ena tolfskillingen hit och den andra dit, och göra en stor affär af hvarje ifrågasatt löne- tillägg åt alla möjliga tjänstemän. Jag tror verkligen icke, att det är

Kammarens uppgift att gå så der minutiöst till väga; ty hvad skola vi med en Regering att göra, om vi icke hafva så mycket förtroende för densamma, att vi i dess händer våga öfverlemna en penningesumma, tillräckligt stor för att dermed hjälpa de mest behöfvande bland tjänstemännen, så att vi slippa se dem bli så tunnbankade, som vissa Herrar här i Kammaren hafva förespeglat oss. Om vi nu bevilja 270,000 R:dr i stället för 511,000 R:dr, så är jag nästan förvissad om, att vi med den mindre summan åstadkomma mera godt än med den större. Kommer nemligen den större summan att nu voteras, så blefve deraf följden att största delen af densamma komme de högre tjänstemännen till godo, och de små finge då endast en liten spottstyfver, hvarmed de litet eller intet blefve hulpne. Får åter kungen utdela det mindre beloppet 270,000 R:dr bland de verkligen behöfvande, så är jag öfvertygad att detta skulle lända de små löntagarne till mycket större nytta och välsignelse.

Jag instämmer sålunda i detta fall med Herr Hedin och yrkar bifall till hans förslag.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen upptog de yrkanden, som derunder blifvit gjorda, och gaf, i öfverensstämmelse med dem, propositioner så väl på bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick som jemväl på bifall till det af Herr Hedin under öfverläggningen framställda förslag. Den senare propositionen förklarades af Herr Talmannen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes. Med upptagande af bifall till Utskottets hemställan såsom ja-proposition, blef alltså nu uppsatt, justerad och anslagen en omröstningsproposition af denna lydelse:

Den, som bifaller i oförändradt skick hvad Stats-Utskottet hemställt i femte punkten af dess utlåtande N:o 19,

röstas ja;

Den, det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, har Kammaren på det sätt bifallit det i nämnda punkt framställda förslag till utgiftsstaten för tullverket för år 1875, att — med bibehållande af nuvarande förslagsanslag, 100,000 kronor, för åldersstilläggsstaten — en summa af 280,228 kronor 50 öre, motsvarande 20 procent å nuvarande ordinarie aflöningsstatens och ålderstilläggsstatens sammanräknade belopp, beviljas såsom tillökning å ordinarie aflöningsstaten, att såsom dyrtidstillägg, der sådant finnes vara af behovet företrädesvis påkalladt, af Kongl. Maj:t på lämpligaste sätt fördelas, samt att hela anslaget för tullverket för år 1875 bestämmes till 2,270,000 kronor, att såsom förslagsanslag direkte utgå af tullmedlen.

Voteringen försiggick och visade vid röstsedlarnes sammanräkning 40 ja mot 92 nej; i följd hvaraf Kammaren fattat beslut enligt nej-propositionen.

6:te punkten.

Mom. a.

Utskottets yttrande godkändes.

Mom. b.

Lades till handlingarne.

7:de—12:te punkterna.

Biföllos.

13:de punkten.

Mom. a.

Härvid anförde:

Herr Hedin: Herr Talman! Jag föreställer mig, att något förbiseende måtte hafva egt rum vid affattningen af denna punkt i Stats-Utskottets förslag. Jag har nemligen icke kunnat komma underfund med något skäl, hvarföre Utskottet icke har tillstyrkt samma löneförhöjning åt den 10:de af Kammarkollegii kammarskrifvare, den i kammararkivet anställde, som åt de öfriga nio. Alla de personer, hos hvilka jag i denna sak förfrågat mig, hafva svarat, att denne af Utskottet ej omnämnde tjänsteman har fullt ut lika vidsträckt tjänstgöring som de öfriga. Då jag sålunda icke ser något skäl att undantaga denne 10:de kammarskrifvare från eu förmån som beviljas åt de öfriga nio, så tillåter jag mig föreslå, att det i föredragna momentet föreslagna anslagsbeloppet 2,280 kronor måtte ökas med 320 kronor, motsvarande 20 procent af den ifrågavarande tionde tjänstemannens årliga lön, på det att äfven den i kollegii kammararkiv anställde kammarskrifvaren måtte komma i åttujutande af samma förmån som de öfriga nio kammarskrifvarne.

Herr Jöns Rundbäck: Bland de stater och korpser, för att ej tala om hvarje särskild embets- och tjänsteman, hvilkas löneförhållanden i år utgjort föremål för Stats-Utskottets och Riksdagens behandling, må jag, i enlighet med den siste ärade talarens förmodan, erkänna, att Stats-Utskottet af förbiseende glömt att till löneförhöjning anmäla den i Kammarkollegii arkiv anställde tjänstemannen. Detta kommer sig deraf, att denne kammarskrifvare icke finnes omnämnd i den Kongl. propositionen och icke heller i den här upptagna staten. Det var först genom statskalendern, som jag helt nyligen lyckats få reda på, att det, utom de nio i betänkandet omnämnde tjänstemännen, fanns ännu en kammarskrifvare i Kammarkollegium, hvilken icke blifvit föreslagen till löneförhöjning. Då jag ej inser, hvarföre denne sistnämnde kammarskrifvare skall gå

miste om en fördel som beviljas hans nio kamrater i tjensten, så får jag instämma i det förslag som af Herr Hedin nyss blifvit framställt.

Herr Philipsson: Enligt de upplysningar jag i denna fråga inhemtat, lärer den kammarskrifvare, som är anställd i kammarsarkivet, icke precis vara underkastad samma inskränkningar som hans kamrater i tjensten, och detta har varit motivet, hvarföre Utskottet icke föreslagit honom till löneförhöjning. Men då han är en gammal tjänsteman och icke har någon annan befattning än den i arkivet, hvilken är mycket ansträngande och maktpåliggande, så vill jag ej motsätta mig det yrkande, som af den förste talaren blifvit framställt.

Öfverläggningen förklarades slutad. Efter att hafva framställt propositioner först på bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick och derefter på det under öfverläggningen af Herr Hedin gjorda yrkandet, förklarade Herr Talmannen sistberörda proposition vara med öfvervägande ja besvarad; och hade Kammaren alltså bifallit Utskottets hemställan med den ändring, som innefattas i följande beslut: "att såsom tillfällig löneförbättring åt de i kollegii provinskontor och kammarsarkiv anställde *Tio* kammarskrifvare anvisades 2,600 kronor".

Mom. b.

Herr Hörnfeldt yttrade: I öfverensstämmelse med de beslut som Kammaren i allmänhet fattat, att icke bevilja dyrtidstillägg åt de tjänstemän, hvilkas årliga lön öfverskrider 5,000 R:dr, anhåller jag vördsamt om proposition derå att, i enlighet med reservanternas förslag, det uti förevarande moment omnämnda anslag måtte nedsättas från 20,440 kronor till 19,440 kronor.

Vidare anfördes ej. Propositioner gäfvos så väl på bifall till Utskottets hemställan som jemväl på det af Herr Hörnfeldt nu framställda yrkandet; och alldenstund den senare propositionen besvarades med öfvervägande ja, hade alltså Kongl. Maj:ts nådiga framställning om dyrtidstillägg åt Kammarkollegii embets- och tjänstemän blifvit endast på det sätt af Kammaren bifallen, att för tillfällig förhöjning under år 1875 af de å Tabellen Lit. A upptagna löner, hvilka ej öfverstiga 5,000 kronor, på extra stat för nämnda år anvisades ett belopp af 19,440 kronor, att utgå enligt den å samma tabell angifna fördelning.

14:de punkten.

Bifölles.

15:de punkten.

Mom. a, b och c.

Biföllos.

I anledning af Utskottets hemställan uti *mom. d* yttrade

Herr Key: Jag har ej velat göra några invändningar mot bifall till de föregående momenten af den nu föredragna punkten; deremot har jag ej kunnat undertrycka en åsigt, som jag nu ber att få tillkännagifva, nemligen att jag anser, att många förenklingar skulle kunna göras i afseende å Statskontorets arbets sätt; och att, om så beskaffade förenklingar redan nu skulle vidtagas, så kunde måhända en provisorisk förstärkning af Statskontorets arbetskrafter icke behövas, åtminstone icke i den grad som nu är föreslaget.

Oaktadt den sena timmen ber jag att något närmare få belysa detta med några fall, som jag trott mig icke böra underlåta att till Kammararens kännedom meddela.

Om, t. ex. enligt liquid, grundad på rikshufvudboken, Statskontoret skall till Riksgälds-kontoret utbetala en summa utöfver 10,000 R:dr, erfordras nedannämnda omgångar, som man kallar nödiga formaliteter:

- 1:o. Statskontorets beslut om utbetalningen;
- 2:o. Öfverlemnande af beslutet om liquiden till kammar-kontoret;
- 3:o. Uppsättande derstädes af en anordning, som kontrasigneras af kamereraren och sekreteraren;
- 4:o. Skall anordningen underskrifvas af ledamöterna;
- 5:o. Öfverlemnas anordningen till räntekammaren, som, i fall der för tillfället icke finnes tillräckliga kontanta medel,
- 6:o. assignerar anordningsbeloppet på Riksbanken;
- 7:o. Skall assignationen, bokförd, underskrifvas af räntmästaren och en ledamot;
- 8:o. Skall Riksgälds-kontorets ombud uttaga och qvittera assignationen.
- 9:o. Skall beloppet lyftas i Riksbanken, om det öfverstiger 10,000 kronor.

Det erfordras sålunda icke mindre än 9 särskilda procedurer, om ett penningbelopp öfverstigande 10,000 kronor skall utbetalas från Statskontoret till Riksgälds-kontoret.

Jag vill nu anföra ett annat fall. Om t. ex. en person erhållit uppdrag af regeringen att resa på en förrättning, så erfordras, sedan han derifrån återkommit, för att han skall få reseersättning af statsmedel, följande omständliga procedur:

- 1:o. En af den resande upprättad räkning, som af honom inlemnas uti en till Statskontoret ställd requisition;
- 2:o. Denna requisition införes af registratorn uti verkets diarium och uti vederbörande föredragningslista;
- 3:o. Remitteras handlingen till kammarförvandten, som granskar räkningen, hvarefter, om densamma antingen befinnes riktig eller ock skulle vara oriktigt upprättad, memorial afgifves till Statskontoret, inför hvilket föredragning sker och beslut meddelas på handlingarne;
- 4:o. Derefter återgå dessa handlingar till kammarförvandten, sedan kanslisten intagit dem i protokollet, hvilken föranstaltar så, att en kamarskrifvare uppsätter anordning å det godkända beloppet;
- 5:o. Sedan kontrasigneras anordningen af kammarförvandten;

6:o. Kammarförvänden lemnar denna anordning till memorialbokhållaren; hvarefter

7:o. anordningen kontrasigneras af sekreteraren och underskrifves af föredraganden först, och sedan af de öfriga närvarande ledamöterna, minst trenne till antalet;

8:o. Anordningen öfverlemnas i detta skick jemte handlingarne åter till kammarförvänden, som förvarar dem; och

9:o. med en vaktmästare låter afsända anordningen till räntekammaren; der

10:o. assignering på Riksbanken verkställes, antingen så att beloppet genast erlägges mot qvitto, eller ock får reqvirenten slutligen

11:o. sjelf gå till banken, om det skulle fattas kontanter i räntekammaren för tillfället af en eller annan orsak.

Ytterligare ett tredje dylikt fall ber jag få omnämna. Om t. ex. en gammal och utsliten tjänsteman eller en fattig enka vill få ut sin pension från Statskontoret, så erfordras dertill följande omgångar: pensionären måste vara försedd

1:o. med prestbetyg;

2:o. förevisa detsamma för kammarskrifvaren och supplicera, att han uppsätter en anordning å pensionsbeloppet, som bokföres; och sedan

3:o. kontrasigneras anordningen af kamereraren, som lemnar den förra till memorialbokhållaren att införas i memorialboken å behörigt anslag;

4:o. Derefter öfversändes anordningen genom vaktmästare till sekreteraren till kontrasignation, hvarefter föredraganden och tvänne ledamöter underskrifva anordningen; som

5:o. sedan öfverlemnas till räntekammaren, der assignering på Riksbanken företages; och en bokhållare

6:o. inför penningebeloppet i en kontorsbok;

7:o. slutligen — om lyckan är god — får pensionären mot qvitto penningar, eller ock, om sådana icke finnas;

8:o. får han promenera till banken med förenämnda assignation och der erhålla medlen;

9:o. alla anordningar skola af kanslisten föras i protokoll.

Man kan med skäl fråga: hvartill skall allt detta onödiga skrivan- de tjena, om ej för att endast uppehålla publiken? Då man ser alla dessa omgångar i arbetsättet, kan man icke förundra sig öfver, att det behöfves både tillökning i arbetskrafter och lönetillägg åt de tjänstemän, som redan äro anställda i detta embetsverk. Jag vågar dock påstå, att denna vidlyftiga procedur skulle kunna i ganska betydlig mån förenklas, och jag föreställer mig att, om åtgärder i sådan riktning vidtoges, mycket mer arbete skulle kunna medhinnas utan förstärkning af verkets arbetskrafter.

Jag inskränker mig dock för närvarande till att endast yrka bifall till den reservation som af Utskottets samtliga ledamöter från denna Kam- mare blifvit afgifven mot Utskottets hemställan i det föredragna momen- tet, och hvilken reservation är af följande lydelse: "att såsom tillfällig förhöjning af de för Statskontorets embets- och tjänstemän å tabellen

litt. A upptagna löner, hvilka ej öfverstiga 5,000 kronor, måtte på extra stat för år 1875 anvisas ett belopp af 16,300 kronor, att utgå enligt den å samma tabell angifva fördelning.“

Öfverläggningen var härmed slutad. Herr Talmannen gaf propositioner på bifall dels till Utskottets hemställan och dels till det förslag, som blifvit framställt i den af Grefve A. Frson Posse m. fl. rörande detta moment afgifna, vid utlåtandet fogade reservation. Den senare propositionen besvarades med öfvervägande ja; och hade alltså Kammaren beslutit, att såsom tillfällig förhöjning af de för Statskontorets embets- och tjänstemän å tabellen Litt. A upptagna löner, hvilka ej öfverstiga 5,000 kronor, skulle på extra stat för år 1875 anvisas ett belopp af 16,300 kronor, att utgå enligt den å samma tabell angifna fördelning.

16:de punkten.

Herr O. B. Olsson yttrade: Utskottet har, såsom Herrarne finna, afspisat min motion hufvudsakligen på det skäl, att en förändring i afseende å de centrala embetsverken vore förestående och att vi till nästa riksdag torde hafva att förvänta ett reformförslag angående denna sak från Regeringens sida.

Utskottets åsigt i denna fråga är åtminstone icke min; ty, äfven under förutsättning att ett sådant förslag till embetsverkens omorganisation skulle framläggas för nästkommande Riksdag, så inverkar dock detta icke något i afseende å den frågan, som nu föreligger till afgörande. Här finnes nemligen ett penningbelopp, visserligen icke stort, men dock uppgående till 2,000 kronor, hvilket jag anser både kunna och böra åt statsverket besparas. Såsom Kammaren vet, har presidentbefattningen i Statskontoret varit ledig ända sedan år 1870, och göromålen inom detta embetsverk hafva sedan dess gått sin gilla gång, fastän ingen president funnits derstädes. En af kommissarierna i Statskontoret sköter för närvarande ordförandens befattning derstädes och troligen äfven de öfriga åligganden, som förut tillkommit presidenten. Denna kommissarie erhåller för detta uppdrag en årlig ersättning af 7,000 kronor, hvilka medel tagas af presidentlönen, som uppgår till 9,000 kronor. Af sistnämnda belopp återstå följaktligen 2,000 kronor, och det är denna summa, som jag anser böra till statsverket indragas. Jag hoppas och tror, att Kammaren, i full konsekvens med det redan fattade beslutet att indraga disponibla 6,000 kronor af presidentlönen i Kommerskollegium, skall lemna sitt bifall till det yrkande, hvarom jag nu hos Herr Talmannen värdsamt anhåller om proposition, nemligen att 2,000 kronor af lönen för nu lediga presidenttjensten i Statskontoret måtte af Riksdagen indragas.

Herr Dickson: Jag hemställer till den ärade motionären, om han icke, för besparing af tid, skulle kunna låta bero vid hvad Utskottet här föreslagit. Mycket viktigare saker än denna återstå för oss att afgöra; och jag tror, att vi för dem böra spara vår tid och våra krafter. För min del hemställer jag om bifall till Utskottets förslag.

Öfverläggningen förklarades slutad. Angående det yrkande, som Herr O. B. Olsson nu framställt, tillkännagaf Herr Talmannen att, då berörda yrkande syntes innefatta en ny motion, hvaröfver vederbörande Utskott ej haft tillfälle yttra sig, Herr Talmannen hyste betänklighet att derå gifva proposition. Efter detta förklarande gaf Herr Talmannen ordet åt

Herr O. B. Olsson, som anförde: Enär, såsom Herr Talmannen redan förklarar, öfverläggningen rörande förevarande punkt är afslutad, så kan jag icke vidare yttra mig i saken.

I anledning af hvad Herr O. B. Olsson nu senast anført ville Herr Talmannen erinra, att öfverläggningen i sjelfva saken visserligen vore slutad, men att här icke gällde någon ytterligare diskussion i ämnet, utan endast, huruvida ett under den numera slutade öfverläggningen framställt yrkande vore af beskaffenhet, att proposition derå kunde grundlagsenligen gifvas eller icke. Derefter framställde Herr Talmannen proposition på bifall till Utskottets förslag. Denna proposition besvarades med öfvervägande ja, i öfverensstämmelse hvarmed Herr Talmannen angaf sin uppfattning af svaret såsom jakande. Följaktligen hade Utskottets förslag blifvit af Kammaren bifallet.

17:de och 18:de punkterna.

Biföllos.

19:de punkten.

Rörande *mom. a* anförde

Chefen för Civildepartementet Herr Statsrådet Bergström: Herr Talman! Kammaren har nyss bifallit ett förslag af Stats-Utskottet, utgående derpå att kammarskrifvarne i Kammar-kollegium måtte erhålla dyrtidstillägg jemväl för innevarande år. Här deremot har Stats-Utskottet afstyrkt af Kongl. Maj:t begärdt dyrtidstillägg för detta år åt kammarskrifvarne i Kammarrätten, och anledningen dertill är nemligen den, att åtskillige af dessa vid sidan af sin tjenst i Kammarrätten hafva annan befattning. Emellertid då förhållandet icke är sådant med sex af kammarskrifvarne i Kammarrätten, så synas billigheten och konsekvensen fordra, att Kammaren åtminstone åt desse sex beviljar dyrtidstillägg för år 1874, i likhet med hvad som förut beviljats åt samtliga kammarskrifvarne i Kammar-kollegium. Första Kammaren har också redan för sin del, med afslag å Utskottets hemställan, beslutat, att såsom tillfällig löneförhöjning under innevarande år åt desse sex kammarskrifvare i Kammarrätten, hvilka icke innehafva annan tjenst, anvisa ett extra anslag å 1,200 kronor, att mellan dem lika fördelas: hvadan jag tager mig friheten att här framställa enahanda förslag, hvarpå jag vördsamt begär proposition.

Öfverläggningen förklarades slutad. Herr talmannen gaf först proposition på bifall till Utskottets förslag och sedan på Herr Statsrådet Bergströms yrkande; och som den senare propositionen besvarades med öfvervägande ja, hade Kammaren således, med afslag å Utskottets hemställan, beslutit, att såsom tillfällig löneförhöjning under innevarande år åt de sex kammaraskrifvare i Kongl. Kamrarrätten, hvilka icke innehafva annan tjänst, skulle anvisas ett extra anslag å 1,200 kronor, att emellan dem lika fördelas.

Mom. b.

Herr Hörnfeldt yttrade: Af samma anledning, som vid 13:de och 15:de punkterna, der Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit reservanternas förslag, hvarigenom den af Kongl. Majt begärda löneförhöjningen blifvit nedsatt med 1,000 R:dr, anhåller jag jemväl, att Kamraren ville antaga den vid nu förevarande punkt fogade reservationen och således nedsätta det af Utskottet föreslagna beloppet, 23,320 kronor, till 22,320 kronor.

Öfverläggningen var slutad. Med bifall till Herr Hörnfeldts yrkande beslöt Kamraren, att såsom tillfällig förhöjning af de för Kamrarrättens embets- och tjänstemän å tabellen Litt. A upptagna löner, hvilka ej öfverstiga 5,000 kronor, skulle på extra stat för år 1875 anvisas 22,320 kronor, att utgå enligt den å samma tabell angifna fördelning.

20:de punkten.

Mom. a.

Bifölls.

Beträffande *mom. b* anförde

Herr O. B. Olsson: Man har verkligen skäl att hysa en liten tvekan, huruvida man skall våga uppträda i en fråga, der man icke förut reserverat sig, i följd af de många tillrättavisningar man vid sådana fall förut i dag erhållit; men då förhållandet här är, att Öfverintendentens nuvarande lön utgör 5,500 R:dr, samt Kamraren förut beslutat att för löner, öfverstigande 5,000 R:dr, dyrtidstillägg icke må beviljas, så föranlättes jag, då Stats-Utskottet här, jag medgifver det, gjort sig skyldigt till ett förbiseende, att nu uttala min mening och göra ett yrkande i detta hänseende. Min mening är likväl icke att yrka, att öfverintendenten icke skall erhålla något dyrtidstillägg; ty i så fall skulle det missförhållandet uppstå, att han komme i sämre ställning än om hans nuvarande lön uppgått endast till 5,000 R:dr, i hvilket fall han ju skulle erhållit förhöjning med 1,000 R:dr; men jag vill, att han i sådant afseende erhåller 500 R:dr, hvarigenom hans löneinkomst för 1875 skulle komma att uppgå till 6,000 R:dr samt således samma rättvisa vederfaras honom som de tjänstemän, hvilkas nuvarande lön utgör 5,000 R:dr.

I följd häraf får jag yrka, att såsom tillfällig löneförhöjning af de Öfverintendents-embetets- och tjänstemäns å tabellen Litt. A upp-

tagna löner måtte för år 1875 på extra stat anvisas 3,980 kronor, att utgå enligt den å samma tabell angifna fördelning, dock så att öfverintendenten såsom tillfällig löneförhöjning endast erhåller 500 kronor.

Chefen för Finans-departementet, Herr Statsrådet Wærn: Herr Talman! Mine Herrar! Jag har icke gjort några anmärkningar vid föregående punkter, der Kammaren velat bibehålla konsekvens i sina beslut; men i afseende på nu föredragna punkten anser jag denna konsekvens icke fordra, att Utskottets förslag frångås. Öfverintendenten är nemligen tillika ordförande i De Fria Konsternas akademi; och då jag nu icke vet, huru hans aflöning utgår, emedan jag icke beredt mig på någon anmärkning vid denna punkt, så vill jag hemställa till den siste ärade talaren och Kammaren, om icke detta moment bör till Utskottet återremitteras för erhållande af utredning i förutnämnda hänseende. Skulle det då visa sig, att konsekvensen mellan Kammarens beslut icke lider något deraf, så torde det vara skäl, att Kammaren fattar samma beslut som Första Kam-maren redan för sin del gjort.

Herr O. B. Olsson: Någon återremiss af detta moment till Utskottet anser jag så mycket mindre behöfva ifrågasättas, som det väl är ett faktum, hvilket Herr Finansministern icke lär kunna förneka, att ifrå-gavarande tjänsteman såsom öfverintendent åtnjuter en lön, öfverstigande 5,000 R:dr, samt Kammaren förut beslutat, att åt tjänstemän med öfver 5,000 R:drs lön icke lemna något dyrtidstillägg. Jag tror, att Kammaren bör hålla fast vid denna princip; men på det att denne tjänsteman icke måtte lida någon orättvisa, eller det missförhållande, jag nyss förut antydt, uppkomma, har jag velat föreslå ett dyrtidstillägg åt honom å 500 R:dr, hvarigenom han kommer i samma kategori som andra, hvilka er-hålla dyrtidstillägg.

Jag yrkar fortfarande bifall till mitt förslag.

Chefen för Civil-departementet, Herr Statsrådet Bergström: Det förhåller sig icke fullkomligt så, som den siste ärade talaren påstått, ty Kammaren har redan beviljat chefen för Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen, hvilken har 6,000 R:dr i lön, ett dyrtidstillägg för 1875 å 1,000 R:dr. Följaktligen synes konsekvensen icke hindra Kammaren att nu bevilja öfverintendenten, hvilkens lön utgör 5,500 R:dr, i dyrtidstillägg 1,000 R:dr, hvarigenom hans löneinkomst skulle uppgå till 6,500 R:dr, utan torde det, om man vill se på konsekvensen, snarare vara skäl att bifalla hvad Ut-skottet föreslagit.

Grefve Björnstjerna: Jag begärde ordet för att framställa samma anmärkning, som Herr Statsrådet Bergström nu gjort.

Konsekvensen i Kammarens beslut synes mig icke här böra åbe-ropas. För icke längre tid sedan än i förrgår afton beviljade Kammaren dyrtidstillägg å en lön, som öfverstiger 5,000 R:dr, detta visserligen på mycket goda skäl, men lika goda föreligga här, och nu yrkar man att Kammaren skall afslå hvad Utskottet föreslagit derföre att Kammaren i allmänhet så förfarit. Jag fattar ej detta och anhåller om bifall.

Herr O. B. Olsson: Jag medgifver visserligen att det är riktigt, såsom Herr civilministern och den siste ärade talaren uppgifvit, att Kam-ma-

ren beviljat chefen för Väg- och Vattenbyggnads-styrelsen dyrtidstillägg för år 1875, oaktadt hans lön öfverstiger 5,000 R:dr; men det återstår då för mig att förklara, hvarföre jag för min del har velat tillstyrka ett sådant beslut. Det kom sig deraf, att denne chef, då embetsverken erhöilo befallning från Regeringen att dit inkomma med utlåtanden i frågan om dyrtidstillägget, i sitt med anledning deraf afgifna utlåtande förklarade sig för sin del nöjd med 500 R:dr i dyrtidstillägg för hvardera af åren 1874 och 1875. Regeringen ansåg visserligen detta vara för litet tilltaget samt förklarade att han skulle hafva tre gånger så mycket eller 1,500 R:dr; men då denne chef kunde handla så hederligt och förklara sig nöjd med en så ringa summa, så tyckte jag grannlagenheten och billigheten fordra, att man derpå fästade särskildt afseende, hvilket åtminstone för mig utgjorde tillräckligt skäl att bevilja honom dyrtidstillägg. Om chefer i allmänhet betedde sig på samma sätt som denne, så skulle troligen några sådana missförhållanden, som jag vid flera föregående tillfällen påpekat, icke kunna uppstå.

Herr Statsrådet Wærn: Jag tror mig nu kunna upplysa, att förhållandet med denne tjänsteman är sådant, att han får uppehålla två tjänster men uppbära lön blott för en af dem; och jag hemställer alltså till Kammaren, om den icke finner skäligt bevilja honom den större löneförhöjningen, Utskottet föreslagit.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, framställdes af Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick och dels på bifall till Herr O. B. Olssons ändringsförslag. Den förra propositionen ansågs af Herr Talmannen vara med öfvervägande ja besvarad; men då votering blef begärd, skedde uppsättning, justering och anslag af en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller i oförändradt skick hvad Stats-Utskottet hemställt under Litt. b i 20:de punkten af dess utlåtande N:o 19.

röstar ja:

Den, det ej vill,

röstar nej:

Vinner nej, är Utskottets hemställan på det sätt bifallen, att såsom tillfällig förhöjning af de för Öfverintendents-embetets embets- och tjänstemän å tabellen Litt. A. upptagna löner anvisas för år 1875 på extra stat 3,980 kronor att utgå enligt den å samma tabell angifna fördelning, dock så att öfverintendenten såsom tillfällig löneförhöjning endast erhåller 500 kronor.

Omröstningen företogs och utföll med 59 ja mot 60 nej; i följd hvaraf Kammaren beslutit i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

21:sta punkten.

Mom. a.

Ordet begärdes af

Chefen för Finans-departementet, Herr Statsrådet Wærn, som yttrade: Jag vågar hemställa, att denna Kammare behagade, lika med Första

Kammaren, till Utskottet återförvisa den nu föredragna punkten. Bland tullpersonalen finnas många tjänstemän, hvilkas lön icke uppgår till mera än eller understiger 1,000 R:dr, och af föregående diskussion torde framgå, att dessa fattiga tulltjänstemän äro högst ansträngda, så att om dem kan anses utan undantag gälla, att de icke kunna hafva annan tjänstebefattning tillika. Af dessa anledningar har Första Kammaren återremitterat punkten, på det Utskottet efter närmare utredning måtte inkomma med förslag angående dyrtidstillägg för innevarande år åt de mest behöfvande af ifrågavarande tjänstemän. Jag hemställer att denna Kammare måtte fatta samma beslut.

Herr Åstrand: Jag tager mig friheten att lika med Herr finansministern anhålla om återremiss af denna punkt. Jag äsyftar icke dermed att vinna bifall till hela det af Kongl. Maj:t för innevarande år äskade anslaget 19,770 kronor, utan blott att dyrtidstillägg för detta år måtte tillkomma dem bland ifrågavarande tjänstemannapersonal, hvilka icke hafva annan befattning och hvilkas afförning eller arvode vid Tullverket icke öfverstiger 1,000 kronor. Till denna klass höra åtminstone samtliga vaktmästare vid Tullstyrelsen. Vaktmästare vid andra verk i Stockholm torde ingalunda vara så uteslutande upptagne af sin tjänst som desse, hvilka icke ens kunna lemna verket för att gå hem och äta sin middag utan måste skaffa sig föda på stället. Dessutom hafva de tjänstgöring hvar tredje eller fjerde natt. För denna hårda tjänstgöring få de icke mera än 900 till 900 kronor; på hvilken summa de således uteslutande äro hänvisade att lefva jemte sina familjer. Här synes mig förefinnas lika bevekande skäl för ett undantag från allmänna regeln, som då Kammaren härom dagen beviljade dyrtidstillägg för 1874 åt kartograferne. I det syfte jag nu angifvit yrkar jag återremiss af den föredragna punkten.

Härmed var öfverläggningen slutad; och blef, i enlighet med derunder framställt yrkande, ifrågavarande moment till Utskottet återförvisadt.

Mom. b.

Härvid anförde:

Herr Key: Jag tager mig härmedelst friheten hemställa om bifall till den reservation, som Kammarans samtliga ledamöter inom Utskottet vid denna punkt afgifvit och som återfinnes å pag. 27 och 28 i Utskottets förevarande utlåtande. Den innehåller följande yrkande: "att såsom tillfällig förhöjning af de för Generaltullstyrelsens personal, förutom generaltulldirektören, å tabellen Litt. A upptagna löner måtte för år 1875 på extra stat anvisas 12,180 kronor, att utgå enligt den å samma tabell angifna fördelning".

Herr Hörnfeldt: Jag skulle för min del vilja hemställa om icke, i anledning af Kammarans nyss fattade beslut rörande mom. a, det vore skäl att jemväl återförvisa nu föredragna moment, på det man måtte få afgöra hela punkten i ett sammanhang.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, gaf Herr Talmannen propositioner, först på bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick, vidare på återremiss och slutligen på det af Herr Key framställda yrkande;

och som sistnämnda proposition blef besvarad med öfvervägande ja, hade i följd deraf Kammaren beslutit att såsom tillfällig förhöjning af de för Generaltullstyrelsens personal, förutom Generaltulldirektören, å tabellen Litt. A. upptagna löner, skulle för år 1875 på extra stat anvisas 12,180 kronor, att utgå enligt den å samma tabell angifna fördelning.

22:dra punkten.

Mom. a.

Utskottets yttrande godkändes.

Mom. b.

Bifölls.

I afseende på *mom. c* yttrade

Herr O. B. Olsson: Då generaldirektören i Skogsstyrelsen redan åtnjuter en lön af 6,000 kronor och något dyrtidstillägg för honom följaktligen icke bör ifrågakomma, så anhåller jag att få framställa det yrkande, att såsom tillfällig förhöjning af de för Skogsstyrelsens personal å tabellen Litt. A upptagna löner, hvilka icke öfverstiga 5,000 kronor, måtte för år 1875 på extra stat anvisas 2,380 kronor att utgå enligt den å samma tabell angifna fördelning.

Grefve Björnstjerna: Herr Talman! Mine Herrar! För fem minuter sedan beviljade Kammaren för hvardera departementscheferne i Tullstyrelsen en löneförhöjning af 1,000 R:dr, oaktadt deras nuvarande lön uppgår till 5,500 R:dr. Då jag icke kan finna annat än att chefen för Skogsstyrelsen bekläder ett vida viktigare embete än departementscheferne i Tullstyrelsen, vågar jag hemställa, att Kammaren i full konsekvens med dess nyss fattade beslut måtte lemna sitt bifall till Utskottets förslag.

Herr C. A. Larsson: Jag undrar om icke chefen för Skogsstyrelsen redan har 7,000 R:dr i lön. Jag vill åtminstone påminna mig att, när skogsstaten förra gången reglerades, chefens lön fastställdes till 6,000 R:dr, med det förbehåll för embetets innehafvare, att han skulle fortfarande under sin embedstid åtnjuta den högre afhöningen 7,000 R:dr. Och under sådana förhållanden kan jag icke inse hvarföre man skulle bevilja denne samme embetsman utöfver hans personliga löneförmån ett dyrtidstillägg af 1,000 R:dr, utan yrkar dertföre att hans närvarande lönestat måtte lemnas oförändrad.

Öfverläggningen var slutad. Efter det propositioner, enligt de meningar som derunder förekommit, blifvit af Herr Talmannen framställda, beslöt Kammaren, med bifall till Herr O. B. Olssons yrkande, att såsom tillfällig förhöjning af de för Skogsstyrelsens personal å tabellen Litt. A upptagna löner, hvilka icke öfverstiga 5,000 kronor, skulle för år 1875 på extra stat anvisas 2,380 kronor, att utgå enligt den å samma tabell angifna fördelning.

23:dje punkten.

Bifölls.

De vid utlåtandet fogade *tabeller* godkändes med de ändringar, som der påkallades af Kammarens nu fattade beslut.

§ 3.

Till bordläggning anmäldes:

Stats-Utskottets utlåtande N:o 21 a, angående regleringen af utgifterna under Riksstatsens Nionde Hufvudtitel.

Samma Utskotts memorial:

N:o 51, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande Stats-Utskottets utlåtande N:o 31, i hvad det angår ifrågasatt upplörande af Manufakturdiskontverkets lånerörelse.

N:o 52, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande Kongl. Maj:ts nådiga proposition om beviljande af anslag för anläggning af väg mellan Junosuando by inom Pajala socken och Wittangi kyrkoby inom Jukkasjärvi lappmark af Norrbottens län;

N:o 53, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande Stats-Utskottets utlåtande N:o 32 i fråga om en utaf Fullmäktige i Riksgälds-kontoret gjord framställning angående reglering af tjänstegöromålen inom nämnda kontor; och

N:o 54, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande Stats-Utskottets utlåtande N:o 38 angående Riksgälds-kontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af 1873 års riksdag; samt

Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 4, i anledning af väckta förslag att gällande föreskrifter angående villkoren för försäljning af brännvin måtte göras tillämpliga på försäljning af vin och maltdrycker.

Dessa ärenden skulle uppföras främst på föredragningslistan för Kamrarnes nästa sammanträde

§ 4.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>Christen Assarsson</i>	under 14 dagar från och med den 29 Mars.		
Herr <i>Peter Olsson</i>	„ 8 „ „	30	„
Herr <i>Jöns Pehrsson</i>	„ 10 „ „	30	„
och Herr <i>Nils Petersson</i>	„ 8 „ „	2	April.

Kamrarnes ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 4 e. m.

In fidem
H. Husberg.